

Київський національний торговельно-економічний університет
Кафедра економіки та фінансів підприємства

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

Управління інвестиційною привабливістю підприємства

за матеріалами публічного акціонерного товариства
"КОНОТОПСЬКИЙ АРМАТУРНИЙ ЗАВОД", Сумська обл., м.
Конотоп

Студента 2 курсу бм групи,
спеціальності
073 «Менеджмент», спеціалізації
«Фінансове управління»,
заочної форми навчання

Біркуна Олександра
Сергійовича

Науковий керівник –
д-р екон. наук, проф.

Блакита Ганна
Владиславівна

Гарант освітньої програми
докт. екон. наук, проф.

Ситник Ганна
Вікторівна

Київ 2019

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ	6
ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ПРИВАБЛИВІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА	
РОЗДІЛ 2. ДІАГНОСТИКА ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ	14
ПАТ "КОНОТОПСЬКИЙ АРМАТУРНИЙ ЗАВОД"	
2.1. Діагностика фінансового стану ПАТ "Конотопський арматурний завод" в контексті інвестиційної привабливості підприємства	14
2.2. Аналіз факторів впливу на інвестиційну привабливість підприємства	20
2.3. Аналіз інвестиційної привабливості ПАТ "Конотопський арматурний завод"	25
РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ	
ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ПРИВАБЛИВІСТЮ ПАТ "КОНОТОПСЬКИЙ АРМАТУРНИЙ ЗАВОД"	31
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	49
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	52
ДОДАТКИ	58

ВСТУП

Актуальність дослідження. Євроінтеграційні процеси вимагають постійного залучення інвесторів у ринкові процеси в Україні. Інвестиційна привабливість окремих галузей економіки, окремих підприємств та країни в цілому формують інвестиційний клімат в Україні. Саме інвестиційний клімат створює умови, які б зацікавили інвесторів вкладати кошти у розвиток відповідних галузей, підприємств тощо. Залучення інвестицій безпосередньо пов'язане з інвестиційною привабливістю підприємства, адже саме її рівень є основою для прийняття рішення інвестором про вкладення коштів. Отже саме своєчасна, оперативна, об'єктивна та адекватна оцінка інвестиційної привабливості підприємства є надзвичайно важливою за умов господарювання, що склалися.

Фундаментальні теоретичні, методологічні, методичні та прикладні аспекти інвестиційної привабливості підприємства висвітлені у працях багатьох видатних вітчизняних та зарубіжних учених, зокрема, І.А. Бланк, В.В. Бочаров, С.С. Донцов, А.Г. Загородній, О.С. Іванілов, В.О. Коюда, Т.В. Майорова, В.В. Міхеєва, І.В. Нападовська, С.А. Панков, О.І. Пилипенко В.Ф. Покропивний, та ін. Хоча й існує велика кількість наукової літератури, присвяченої даному питанню, проте, на сьогодні не існує єдиного підходу до оцінки інвестиційної привабливості підприємства, що аргументує актуальність даного дослідження

Метою випускної кваліфікаційної роботи є дослідження теоретико-методичних підходів управління інвестиційною привабливістю підприємства та обґрунтування практичних аспектів щодо ефективного оцінювання та підвищення рівні інвестиційної привабливості підприємства.

Відповідно до поставленої мети дослідження було визначено такі **завдання:**

- дослідити теоретичні основи управління інвестиційною привабливістю підприємства;

- виконати діагностику фінансового стану ПАТ "Конотопський арматурний завод" в контексті інвестиційної привабливості підприємства;
  - проаналізувати фактори впливу на інвестиційну привабливість підприємства;
  - здійснити аналіз інвестиційної привабливості ПАТ "Конотопський арматурний завод";
  - обґрунтувати удосконалення системи управління інвестиційною привабливістю ПАТ "Конотопський арматурний завод".
- **Об'єктом дослідження** є процес управління інвестиційною привабливістю підприємства.

Предметом дослідження є теоретичні, методичні та практичні аспекти управління інвестиційною привабливістю підприємства.

Емпіричною базою дослідження є публічне акціонерне товариство "Конотопський арматурний завод" є спеціалізованим підприємством по розробці та виробництва сталеві трубопровідної арматури високого тиску, гирлового і фонтанного обладнання для видобутку нафти і газу. Підприємство зареєстроване за адресою Україна, 41600, Сумська область, м. Конотоп, вул. Вирівська, 60.

Методи дослідження. У роботі використані такі методи дослідження: метод логічного узагальнення, наукової абстракції, системно-структурний аналіз (під час дослідження змісту та структури інвестиційної привабливості підприємства); порівняльний і статистичний аналізи (під час дослідження стану та структури фінансового стану підприємства); методи економіко-математичного моделювання і прогнозування, графічний метод (при оцінюванні інвестиційної привабливості підприємства).

Інформаційну базу дослідження склали законодавчі акти Верховної Ради України, постанови Кабінету Міністрів України, нормативні документи міністерств і відомств, інших органів державного і регіонального управління, підручники, монографії, науково-аналітичні статті вітчизняних і

зарубіжних авторів, інформаційні матеріали опубліковані в періодичних виданнях, електронні ресурси та фінансова звітність підприємства.

Практичне значення одержаних результатів визначається тим, що розроблені в роботі пропозиції щодо створення системи управління ризиками на підприємстві та запровадження стратегії диверсифікації дають можливість ПАТ "Конотопський арматурний завод" використовувати результати роботи при розробленні та реалізації стратегічних напрямків діяльності підприємства.

Апробація результатів дослідження. Результати дослідження було висвітлено в науковій статті «Методичні підходи до оцінки інвестиційної привабливості підприємства» у збірнику наукових статей студентів ч.1 «Економіка підприємства», 2019 рік.

Структура роботи. Випускна кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків і пропозицій, списку використаних джерел і додатків. Основний текст роботи становить 50 сторінок, в т.ч. 18 таблиць, 3 рисунків. Список використаних джерел містить 50 найменувань, викладених на сторінках. Робота містить 4 додатків, викладених на 8 сторінках.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ПРИВАБЛИВІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

Інвестиційна привабливість відіграє вагомую роль в активізації інвестиційних процесів. Високий рівень інвестиційної привабливості гарантує стабільне надходження інвестицій в країну, додаткові надходження до бюджету держави, краще соціальне середовище в країні. В умовах загострення ринкової конкуренції між підприємствами за нові ринки збуту готової продукції оцінка інвестиційної привабливості окремого суб'єкта є важливим питанням. Оскільки, з одного боку – це основа для розробки його інвестиційної політики, а з іншого, – можливість виявити недоліки в діяльності підприємства, передбачити заходи щодо їх ліквідації та покращити можливості залучення інвестиційних ресурсів. А це допомагає інвесторам визначитися у своєму рішенні про інвестування.

Однак, світовою теорією й практикою в галузі інвестування дотепер не вироблено досить коротких й у той же час вичерпних визначень таких понять, як інвестиційна привабливість підприємства і рівень інвестиційної привабливості. Ці визначення у різних статтях наукового й практичного характеру, присвячених цій тематиці, можуть нести неоднорідне навантаження, що призводить до помилок у процесі прийняття рішень. Поняття «інвестиційна привабливість» в економічній літературі з'явилося нещодавно, проте його трактування характеризується значною різноманітністю. Така неоднозначність та багатовекторність зумовлює відмінне сприйняття та розуміння змістового наповнення інвестиційної привабливості.

Питання інвестиційної привабливості підприємств загалом розглядаються, без систематизації впливу ринкових економічних категорій. Під інвестиційною привабливістю розуміється наявність економічного, соціального, екологічного або ефекту контролю від вкладення капіталу в

об'єкти підприємницької діяльності (при мінімальній частці ризику). Інвестиційна привабливість підприємств, в тому числі і торговельних, деякою мірою розглядалась в роботі Шморгун Л. [47]. Відповідно її авторського тлумачення поняття - інвестиційна привабливість підприємств взаємопов'язується суто з його позитивним фінансовим станом.

У монографії Бланка І. О. [13] інвестиційна привабливість підприємств розглядається у більш широкому діапазоні. Тобто крім визначення фінансового стану підприємств, інтегральної оцінки інвестиційної привабливості потребує всебічного аналізу його маркетингової, виробничої (торгової) та інших видів діяльності, а також дослідження основних факторів, що визначають прибутковість підприємства і можливість її подальшого збільшення.

Відповідно до інформації табл. 1.1., доцільно зауважити, що в науковій літературі відсутній єдиний підхід до визначення сутності поняття «інвестиційна привабливість». Крім того розглянуті розуміння суті поняття є розгалуженими, не ґрунтуються на єдиній системі характеристик та показників, що є характеристиками інвестиційної привабливості. Багатоваріантність у тлумаченні інвестиційної привабливості надалі ускладнює її діагностику, оскільки різне змістове наповнення категорії зумовлює різні підходи до її оцінювання та ідентифікування. З огляду на це, виникає необхідність в обґрунтованому уточненні змісту поняття «інвестиційна привабливість».

Інвестиційна привабливість – це відносне поняття, що відображає думку певної групи інвесторів відносно співвідношення рівня ризику, рівня прибутковості і вартості фінансових ресурсів в тій або іншій державі, регіоні або галузі. З іншої сторони – це сукупність деяких об'єктивних ознак, властивостей, засобів, можливостей економічної системи, яка обумовлює потенційний платіжний попит на інвестиції.

Таблиця 1.1

Визначення поняття «інвестиційна привабливість підприємства» в економічній літературі

Автор	Поняття
Пилитяк А. В. [11, с. 83]	Інвестиційна привабливість підприємства – інтегральна характеристика окремих підприємств як об'єктів майбутнього інвестування з позицій перспективності розвитку виробництва й обсягів збуту продукції, ефективності використання активів, їх ліквідності, стану платоспроможності та фінансової стійкості
Гуткевич С.О.. [26, с. 29]	Інвестиційна привабливість підприємства – наявність економічного ефекту від вкладання в акції даного об'єкта (при мінімальному розмірі ризику)
Майорова Т. В. [25, с. 112]	Інвестиційна привабливість підприємства – збалансована система інтегральних та комплексних показників доцільності вкладання капіталу інвестором в об'єкт інвестування, яка відображає сукупність об'єктивних та суб'єктивних умов, що сприяють або перешкоджають процесу інвестування
Кузьмін О. Є.. [22]	Інвестиційна привабливість підприємства – інтегральна характеристика підприємства з позицій перспектив розвитку, об'єму та можливостей збуту продукції, ефективності використання активів та їх ліквідності, стану платоспроможності та фінансової стійкості
Мойсеєнко І. П. [29]	Інвестиційна привабливість підприємства – рівень задоволення фінансових, виробничих, організаційних та інших вимог інвестора щодо конкретного підприємства
Бланк І.А. [13, с. 59]	Інвестиційна привабливість підприємства – узагальнена характеристика переваг і недоліків інвестування окремих напрямів і об'єктів із позиції конкретного інвестора
Дем'яненко С. І. [11]	Інвестиційна привабливість підприємства – доцільність здійснення капіталовкладень у розширення і технічне переозброєння діючих підприємств, що розглядаються як потенційні об'єкти інвестування

Основними цілями оцінки інвестиційної привабливості є: визначення поточного стану підприємства та перспектив його розвитку; розробка заходів підвищення інвестиційної привабливості; залучення інвестицій у відповідних до інвестиційної привабливості обсягах та отримання комплексного позитивного ефекту від освоєння залученого капіталу. Основною вимогою до будь-якого методу визначення рівня інвестиційної привабливості є можливість інтерпретації отриманої інформації та прийняття на основі визначених показників ефективних і доцільних управлінських рішень, як з боку інвестора щодо вкладання коштів, так і з боку підприємств-реципієнта щодо підвищення власного інвестиційного рейтингу. На інвестиційну привабливість конкретного суб'єкта безпосередньо впливають економічні умови функціонування й розвитку галузі сільського господарства. Крім того, через привабливість підприємства як складової частини інвестиційної

привабливості галузі виявляється узагальнена характеристика щодо перспективності, вигідності, ефективності та мінімізації ризику вкладення інвестицій. Серед методичних підходів по оцінці інвестиційної привабливості підприємств, що розглядаються у вітчизняній літературі і періодичних виданнях, превалюють ті, які ґрунтуються на аналізі і оцінці їх фінансово-виробничої діяльності, зокрема фінансово-економічних показників [31, 35]. Деякі з них побудовані на фінансових показниках, за допомогою яких визначається інвестиційна привабливість суто акціонерних товариств, тобто підприємств-емітентів [50, 37].

Таблиця 1.2

Методичні підходи оцінки інвестиційної привабливості підприємства

Автор	Зміст методики оцінки інвестиційної привабливості підприємства	Показники	Перспективи використання методики оцінювання
Бланк І.О. [4]	Аналіз інвестиційної привабливості підприємства на основі фінансових показників	фінансова стійкість прибутковість ліквідність активів оборотність активів	Дає змогу зосередитись на напрямках інвестування та складових інвестиційної привабливості
Довбня С.Б., Охлопка Т.Л. [13]	Аналіз фінансового стану є необхідною складовою оцінки інвестиційної привабливості, так як лише за умови його стабільності можливо проводити активну інвестиційну й інноваційну діяльність, випускати конкурентоспроможну продукцію, динамічно розвиватися й займати лідируючі позиції в галузі	майновий стан грошові потоки фінансова стійкість платоспроможність результати діяльності	Надає можливість проаналізувати фінансовий стан підприємства, який на сучасному етапі економічних відносин є найважливішою характеристикою надійності, стійкості й ділової активності підприємства
Гриньова В.М., Коюда В. О., Лепейко Т.І., Коюда О.П. [10]	Аналіз фінансової та управлінської діяльності підприємства на основі формалізації оціночних методів	оборотність активів ліквідність активів прибутковість капіталу фінансова стійкість	Дає змогу отримати інформацію, яка відповідає потребам інвесторів, мінімізуючи при цьому витрати часу та коштів
Юхимчук С.В., Супрун С.Д. [45]	Матрична модель оцінки інвестиційної привабливості ґрунтується на формуванні інтегрального показника, який враховує велику кількість чинників, зокрема якісних	ліквідність активів фінансова стійкість оборотність прибутковість стадія життєвого циклу підприємства розрахунки за кредитами розрахунки з персоналом та ін.	Дозволяє визначити вплив як кількісних, так і якісних показників при оцінці інвестиційної привабливості, має комплексний характер

Методичний підхід, що запропонований науковцями [20] теж відпрацьована на прикладі промислових підприємств, але оцінка їх інвестиційної привабливості проводиться по фінансовому і економічному

направленням, кожне з яких характеризується своєю системою показників. Такий підхід дає більш детальну і різнобічну оцінку. Методика оцінки інвестиційної привабливості, що розглядається Бланком І. О. [13] не прив'язана до підприємств визначеної галузі, що є позитивною її рисою. Також не обмежена тільки глибоким фінансовим аналізом діяльності підприємств. Поряд з аналізом оцінка інвестиційної привабливості передбачає виявлення стадії життєвого циклу підприємства. Дослідження інвестиційної привабливості безпосередньо торговельних підприємств проводилось і відображені у її монографії [18].

Методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств і організацій, що затверджена Міністерством фінансів України. Варто зазначити, що відповідно з новим Наказом Міністерства Фінансів України від 14.07.2016 № 616 «Про затвердження Порядку проведення оцінки фінансового стану потенційного бенефіціара інвестиційного проекту, реалізація якого передбачається на умовах фінансової самоокупності, а також визначення виду забезпечення для обслуговування та погашення позики, наданої за рахунок коштів міжнародних фінансових організацій, обслуговування якої здійснюватиметься за рахунок коштів бенефіціара», оцінку фінансового стану позичальника розраховують шляхом розрахунку інтегрального показника фінансового стану із застосуванням багатofакторної дискримінантної моделі за наступною формулою 1.1:

$$Z = a_1 K_1 + a_2 K_2 + a_3 K_3 + a_4 K_4 + a_5 K_5 + a_n K_n - a_0, \quad (1.1)$$

де, Z - інтегральний показник фінансового стану бенефіціара;

$K_1, K_2, \dots, K_n$ - фінансові коефіцієнти, що визначаються на підставі даних фінансової звітності бенефіціара;

$a_1, a_2, \dots, a_n$ - параметри дискримінантної моделі, що визначаються з урахуванням вагомості та розрядності фінансових коефіцієнтів;

a_0 - вільний член дискримінантної моделі.

Варто відмітити, що положення передбачає різні моделі розрахунку інтегрального показника боржника для підприємств різних видів економічної діяльності. Фінансові коефіцієнти визначаються згідно на підставі даних фінансової звітності за останній звітний період [1].

Також слід, зазначити для оцінки інвестиційної привабливості підприємства використовують багатофакторні методик, що передбачають використання багатофакторної регресійної моделі, що оцінює вплив на результуючий показник зовнішніх та внутрішніх чинників, під впливом яких формується інвестиційна привабливість, а саме фінансовий стан підприємства, привабливість продукції, стан основних засобів, якість персоналу, інвестиційний потенціал підприємства, ймовірність банкрутства та оцінку платоспроможності [25].

Найбільш поширеною в Україні є діагностика банкрутства підприємства за моделлю О. Терещенка. Дана модель існує у двох варіантах. Перший – це універсальна модель, що включає 6 показників і побудована на основі даних 850 підприємств різних галузей:

$$Z = 1,5X_1 + 0,08X_2 + 10X_3 + 5X_4 + 0,3X_5 + 0,1X_6, \quad (1.2)$$

де X_1 – відношення грошових надходжень до зобов'язань;

X_2 – відношення валюти балансу до зобов'язань;

X_3 – відношення чистого прибутку до середньорічної суми активів;

X_4 – відношення прибутку до виручки;

X_5 – відношення виробничих запасів до виручки;

X_6 – відношення виручки до основного капіталу.

На основі отриманого результату здійснюється висновок про ймовірність банкрутства підприємства: коли $Z > 2$ – банкрутство не загрожує; коли $1 < Z < 2$ – фінансова стійкість порушена; коли $0 < Z < 1$ – існує загроза банкрутства.

Тобто, коли $Z > 2$ – у підприємства непогані довгострокові перспективи, а якщо $0 < Z < 1$ – банкрутство більш ніж ймовірне.

Друга модель О. Терещенка містить 10 показників і враховує диференціацію підприємств за галузями:

$$Z = 0,139 \times X_1 + 1,535 \times X_2 + 0,468 \times X_3 + 1,459 \times X_4 + 0,265 \times X_9 + 0,159 \times X_{10} - 1,757 \quad (1.3)$$

Особливістю методики О. Терещенко є те, що вона має кілька зміщених оцінок. У ній зроблено акцент на зменшенні помилкового віднесення фінансово неспроможних підприємств до групи стійких. Така асиметричність має на меті убезпечити інвестора від ризикового вкладення коштів, але знижує точність прогнозу в цілому. Іншим суттєвим недоліком цієї моделі є широкий інтервал невизначеності нормативних оцінок [3; 10].

Оцінку інвестиційної привабливості проводять за допомогою індикативної методики, основною її перевагою є невеликий обсяг вхідних даних, відносна простота розрахунків, що прискорює процес прийняття управлінських рішень. Розрахунок індексу інвестиційної привабливості на основі використання моделі оцінки рентабельності активів підприємства.

$$RSA = a * b * c * d * k * l * m \quad (1.4)$$

a – рентабельність продажів;

b – оборотність оборотних активів;

c – коефіцієнт поточної ліквідності;

d – коефіцієнт відношення короткострокових зобов'язань до дебіторської заборгованості;

k – коефіцієнт відношення дебіторської заборгованості до кредиторської;

l – коефіцієнт відношення кредиторської заборгованості до залученого капіталу;

m – коефіцієнт відношення залученого капіталу до суми активів.

Отже, для оцінки інвестиційної привабливості використовують різноманітні фінансові коефіцієнти. Їх склад визначається відповідно до цілей і глибини аналізу. Варто підкреслити, що коефіцієнти несуть найбільший зміст у тому випадку, коли можна простежити їх динаміку за певний час. Інвестиційна привабливість підприємства – це комплексний

показник, що відображає результативність функціонування підприємства та характеризує його як потенційний об'єкт інвестування. Так, рейтингова та матрична методики є найменш ефективними з позиції внутрішнього управління.

РОЗДІЛ 2

ДІАГНОСТИКА ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПАТ "КОНОТОПСЬКИЙ АРМАТУРНИЙ ЗАВОД"

2.1. Діагностика фінансового стану ПАТ "Конотопський арматурний завод" в контексті інвестиційної привабливості підприємства

Об'єктивна оцінка інвестиційної привабливості підприємства на сучасному етапі дозволяє не лише оцінити перспективність підприємства в якості об'єкта інвестицій з боку інвестора, а й ефективним інструментом обґрунтування напрямків управління економічними показниками для фахівців підприємства. Сьогодні підходи науковців до оцінки інвестиційної привабливості значно відрізняються і майже не враховують галузевих особливостей підприємств. Аналізуючи в теоретичній частині методичні підходи до оцінювання інвестиційної привабливості підприємства, можна сказати, що одним із методів, що використовується регулярно є оцінка фінансового стану підприємства. Об'єктом нашого дослідження є ПАТ "Конотопський арматурний завод", займається виробництвом машин і устаткування спеціального призначення, проведемо діагностику фінансового стану даного підприємства з точки зору інвестиційної привабливості підприємства. Розпочнемо з оцінки основних показників фінансово-господарської діяльності (табл. 2.1).

Проведені дослідження в табл. 2.1 щодо техніко-економічних показників виробничо-господарської діяльності ПАТ "Конотопський арматурний завод" вказують на те, що у 2018 році чистий дохід від реалізації продукції порівняно з 2017 роком зменшився на 51,2%, хоча ще у 2017 році він зростав на 54,3% порівняно з 2016 роком, хоча собівартість реалізованої продукції також зростала у 2017 році на 101,1% порівняно з 2016 роком. Чистий прибуток за 2016-2018 роки мав нестабільну тенденцію, так у 2017

році він зріс майже в 2 рази, а у 2018 році знизився на 89,3%, що є негативною тенденцією для підприємства.

Таблиця 2.1

Динаміка основних техніко-економічних показників виробничо-господарської діяльності ПАТ "Конотопський арматурний завод"

Основні показники	2016 рік	2017 рік	2018 рік	Абсолютний ланцюговий приріст, +/-		Відносний ланцюговий приріст, %	
				2017/2016	2018/2017	2017/2016	2018/2017
Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн	99152	153002	74678	53850	-78324	54,3	-51,2
Фонд оплати праці, тис. грн	10 287	18 301	20 781	8014	2480	77,9	13,6
Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн.	6561	13194	12875	6633	-319	101,1	-2,4
Фондовіддача, грн/грн	15,1	11,6	5,8	-3,5	-5,8	-23,3	-50,0
Середньорічні залишки оборотних активів, тис. грн	15163	42737	44812	27574	2075	181,9	4,9
Коефіцієнт оборотності оборотних активів	6,54	3,58	1,67	-3,0	-1,9	-45,3	-53,5
Середньорічна вартість активів, тис. грн.	21777	56016	57869	34239	1854	157,2	3,3
Власний капітал, тис. грн	25595	37808	39194	12213	1386	47,7	3,7
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн	84228	126861	61423	42633	-65438	50,6	-51,6
В т.ч. прямі матеріальні витрати, тис. грн	61848	106793	47993	44945	-58800	72,7	-55,1
Частка прямих матеріальних витрат в собівартості, %	73,4	84,2	78,1	10,8	-6,0	14,6	-7,2
Витрати на 1 грн. реалізованої продукції, грн	0,85	0,83	0,82	0,0	0,0	-2,4	-0,8
Валовий прибуток (збиток), тис. грн	14924	26141	13255	11217	-12886	75,2	-49,3
Фінансові результати від операційної діяльності: прибуток (збиток)	6638	14902	1483	8264	-13419	124,5	-90,0
Чистий фінансовий результат: прибуток (збиток)	4018	12999	1386	8981	-11613	223,5	-89,3

Отже, проведене дослідження ПАТ "Конотопський арматурний завод" дає можливість стверджувати, що за 2016-2018 роки підприємство, хоч а і знизило деякі показники все ж працює стабільно, прибуткове, але за рахунок зниження оборотності оборотних активів отримало значно менший прибуток ніж у попередні роки.

Одним з основних напрямів оцінки фінансового стану підприємства є визначення його фінансової стійкості, тобто рівня забезпеченості потреб господарської діяльності фінансовими ресурсами щодо їх наявності,

розміщення і використання. Забезпечення фінансової стійкості залежить від результатів його операційної, фінансової та інвестиційної діяльності за умови досягнення стабільного перевищення доходів над витратами, вільного маневрування грошовими коштами та економічного зростання. Динаміка абсолютних показників фінансової стійкості ПАТ "Конотопський арматурний завод" наведено в табл. 2.2.

Таблиця 2.2

**Визначення типу фінансової стійкості
ПАТ "Конотопський арматурний завод", тис. грн.**

Найменування показника	роки			Абсолютне відхилення	
	2016	2017	2018	2017 /2016	2018/ 2017
1. Власний капітал	25595	37808	39194	12213	1386
2. Необоротні активи	13228	13329	12785	101	-544
3. Власний оборотний капітал	12367	24479	26409	12112	1930
4. Довгострокові зобов'язання	1201	2001	2001	800	0
5. Наявність власних і довгострокових джерел покриття запасів	13568,0	26480,0	28410	12912	1930
6. Короткострокові кредити та позики	370	0	0	-370	0
7. Зальний обсяг основних джерел покриття запасів	13938	26480	28410	12542	1930
8. Запаси	18149	22760	24604	4611	1844
9. Надлишок (+) або нестача (-) власних оборотних коштів (Ооб)	-5782	1719,0	1805	7501	86
10. Надлишок (+) або нестача (-) власних коштів і довгострокових зобов'язань (Ззп)	-4581	3720,0	3806	8301	86
11. Надлишок (+) або нестача (-) основних джерел покриття запасів (ЗАГзп)	-4211	3720,0	3806	7931	86
12. Запас стійкості фінансового стану, днів	-15,3	8,8	18	24	10
13. Надлишок (+) або нестача (-) коштів на 1 грн. запасів, коп.	-0,23	0,16	0	0	0
Тривимірний показник типу фінансової стійкості	Кризовий фінансовий стан	Абсолютна стійкість фінансового стану	Абсолютна стійкість фінансового стану	x	x

Отже, проведене дослідження типу фінансової стійкості ПАТ "Конотопський арматурний завод", вказує що у 2016 році підприємство перебувало кризовому стані, так як показники три показники рівня забезпечення запасами і рівня витрат мають від'ємне значення, то підприємство знаходиться в кризовому стані згідно тривимірного показника. В наступні досліджувані роки 2017-2018 підприємство вийшло з кризового

стану і є абсолютно фінансово стійким. Нестача власних оборотних коштів у 2016 році склала 5782 тис. грн.; а у 2017 році надлишок даних коштів склав 1719,0 тис. грн.; Нестача власних коштів і довгострокових зобов'язань: у 2016 році склала 4581 тис. грн.; а у 2017 та 2018 році підприємство сформувало надлишок даних коштів в розмірі відповідно 3720,0 тис. грн. та 3806 тис. грн. Нестача основних джерел покриття запасів у 2016 році склала 4211 тис. грн.; а у 2017 та 2018 роках підприємство сформувало надлишок даних коштів в розмірі відповідно у 2017 році – 3720,0 тис. грн.; у 2018 році – 3806 тис. грн. Таким чином значення щорічно тривимірного показника фінансового стану ПАТ "Конотопський арматурний завод" вказує, що підприємство на кінець досліджуваного періоду є абсолютно фінансово стійким.

Динаміка показників фінансової стійкості ПАТ "Конотопський арматурний завод" (табл. 2.3) вказує на наступне: коефіцієнт фінансової стійкості за 2016-2018 роки відповідав нормативному значенню і свідчить про довгострокову платоспроможність підприємства. Показник фінансової незалежності один з найбільш важливих коефіцієнтів фінансової стійкості. За досліджуваний період даний показник хоча і зменшувався у 2017 році але відповідав нормативному значенню, у 2018 році він склав 0,829, що свідчить, що компанія на 82,9% здатна профінансувати активи за рахунок власного капіталу; цей показник важливий як для власників, так і для інвесторів компанії. Високе значення даного показника у 2018 році сигналізує про захищеність підприємства від ризиків та високу стійкість ПАТ "Конотопський арматурний завод" в середньостроковій перспективі.

Низька частка власного капіталу, зазвичай, супроводжується значними фінансовими витратами (процентні платежі, інші витрати на залучення і використання позикових коштів). Тому зміна ринкової ситуації може привести до ситуації, коли сума операційних витрат і фінансових витрат буде перевищувати фінансовий результат, для досліджуваного ПАТ "Конотопський арматурний завод" на сьогодні не існує даної загрози так як у

підприємства на достатньому рівні сформований власний капітал і є наявні власний оборотний капітал.

Таблиця 2.3

Динаміка показників фінансової стійкості ПАТ "Конотопський арматурний завод"

Показник	роки			Абсолютне відхилення, +/-	
	2016	2017	2018	2017/2016	2018/2017
Коефіцієнт фінансової стійкості	1,527	1,319	6,461	-0,209	5,142
Коефіцієнт фінансової стабільності	1,599	1,389	6,791	-0,210	5,403
Коефіцієнт фінансової незалежності	0,588	0,552	0,829	-0,036	0,277
Коефіцієнт фінансової залежності	0,412	0,448	0,171	0,036	-0,277
Коефіцієнт фінансового ризику	0,702	0,811	0,206	0,110	-0,605
Загальна забезпеченість зобов'язань за рахунок чистого доходу	2,174	2,405	1,296	0,232	-1,109
Забезпеченість поточних зобов'язань за рахунок чистого доходу	2,028	2,248	0,975	0,220	-1,274
Коефіцієнт самофінансування	0,204	0,376	0,069	0,172	-0,307
Коефіцієнт забезпеченості власним оборотним капіталом	0,408	0,444	0,766	0,036	0,322
Коефіцієнт забезпеченості робочим капіталом	1,026	1,987	2,222	0,961	0,235
Коефіцієнт інвестування	1,935	2,837	3,066	0,902	0,229
Індекс постійного активу	0,517	0,353	0,326	-0,164	-0,026
Коефіцієнт маневреності власного оборотного капіталу	0,483	0,647	0,674	0,164	0,026
Коефіцієнт маневреності робочого капіталу	0,506	0,665	0,690	0,159	0,024
Коефіцієнт забезпечення запасів власними коштами	0,681	1,076	1,073	0,39	0,00
Коефіцієнт покриття запасів робочим капіталом	0,748	1,163	1,155	0,42	-0,01

Інвесторів та власників також хвилює перспектива роботи компанії в найближчі 3-10 років. Отже, менеджменту ПАТ "Конотопський арматурний завод" необхідно знайти золоту середину між забезпеченням інтересів власників і забезпеченням фінансової стійкості компанії. Показник фінансової

стабільності на кінець досліджуваного періоду зріс, так як заборгованість підприємства на достатньому рівні забезпечена власними коштами. Показник фінансової стійкості характеризує ступінь покриття фінансових потреб підприємства за рахунок довгострокових та стабільних фінансових ресурсів і на 2018 рік він теж значно зростає. Отже, на основі розглянутої системи показників можемо констатувати не абсолютну фінансову стійкість ПАТ "Конотопський арматурний завод" яке здатне відповідати за своїми зобов'язаннями власним капіталом та здійснювати більшість розрахунків з контрагентами за рахунок власних обігових фінансових ресурсів. Підприємство залежить від зовнішніх джерел запозичення коштів, а рівень фінансових ризиків є надзвичайно високим. Наступним кроком проведемо аналіз показників ліквідності та платоспроможності підприємства, так як для інвесторів одним із чинників щодо вкладення коштів у підприємство є можливість підприємства розраховуватись з боргами (табл. 2.4).

Таблиця 2.4

**Динаміка показників ліквідності
ПАТ "Конотопський арматурний завод"**

Показник	роки			Абсолютне відхилення, +/-	
	2016	2017	2018	2017/2016	2018/2017
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,054	0,115	0,419	0,061	0,304
Коефіцієнт швидкої (проміжної, суворой) ліквідності	0,054	0,115	0,419	0,061	0,304
Коефіцієнт поточної ліквідності (покриття)	1,810	1,924	5,683	0,114	3,760
Коефіцієнт «ціни» ліквідації	0,727	1,130	1,627	0,403	0,498
Коефіцієнт заборгованості	0,655	0,758	0,155	0,104	-0,603
Коефіцієнт ліквідності запасів	1,083	0,794	4,056	-0,289	3,262
Коефіцієнт співвідношення кредиторської та дебіторської заборгованості	1,433	0,919	0,596	-0,514	-0,323
Загальний показник платоспроможності	2,599	2,389	7,791	-0,210	5,403

Отже, показники ліквідності та платоспроможності ПАТ "Конотопський арматурний завод" на 2016 рік свідчать про абсолютну

здатність підприємства розраховуватися за своїми зобов'язаннями, хоч в 2017 році загальний показник платоспроможності і зменшився. ПАТ "Конотопський арматурний завод" має достатньо оборотних коштів для покриття боргів тобто підприємство платоспроможне та інвестиційно привабливе. Не менш важливим для інвесторів є оцінка ефективності діяльності підприємства, розрахунки наведені в табл. 2.5

Таблиця 2.5

**Динаміка показників ефективності діяльності
ПАТ "Конотопський арматурний завод"**

Показник	роки			Абсолютне відхилення, +/-	
	2016	2017	2018	2017/2016	2018/2017
Рентабельність активів,%	9,23	18,98	2,93	9,76	-16,05
Рентабельність власного капіталу,%	15,70	34,38	3,54	18,68	-30,85
Чиста рентабельність продажу,%	4,05	8,50	1,86	4,44	-6,64
Операційна рентабельність продажу	0,04	0,10	0,02	0,05	-0,08
Валова рентабельність продажу	3,71	2,01	9,56	-1,70	7,55
Рентабельність оборотних активів,%	13,25	23,57	4,02	10,32	-19,55

Аналізуючи дані табл. 2.5, можна зробити висновок, що показники ефективності діяльності ПАТ "Конотопський арматурний завод" значно погіршилось у 2018 році порівняно з 2016-2017 роками, так найкращі показники рентабельності у підприємства були у 2017 році, хоча показники погіршились у 2018 році все ж вони свідчать про ефективну діяльність підприємства за досліджуваній період.

2.2. Аналіз факторів впливу на інвестиційну привабливість підприємства

Основним етапом формування інвестиційної привабливості ПАТ "Конотопський арматурний завод" є визначення факторів впливу на неї та їх

класифікація, що сприяє кращому та більш повному розумінню самої сутності інвестиційної привабливості. Існує багато класифікацій даних факторів, так само як і думок стосовно того, які саме фактори впливають на інвестиційну привабливість. Відповідно всі фактори впливу на інвестиційну привабливість можна поділити на дві групи: фактори опосередкованого впливу та фактори безпосереднього впливу підприємства на інвестиційну привабливість. До першої групи факторів відносяться ті, що не піддаються впливу окремого підприємства, тобто, на них можна впливати тільки на державному рівні (зовнішні фактори). До другої ж групи відносяться фактори, на які підприємство може впливати та змінювати їх показники, характеристики тощо (внутрішні). Для проведення дослідження зовнішніх факторів впливу на інвестиційну діяльність ПАТ "Конотопський арматурний завод" скористаємося методом SWOT-аналізу, який дозволяє комплексно оцінити вплив на інвестиційну привабливість підприємства чинників зовнішнього і внутрішнього середовища (табл. 2.6).

Таблиця 2.6

Фактори впливу зовнішнього середовища на інвестиційну привабливість ПАТ "Конотопський арматурний завод"

Фактори	Фактор	Вплив	Можливі відповідні дії підприємства
	Зміни у доходах населення	“-“ Зменшення обслуговування	Зменшення ціни; Зміна асортименту
	Вільне ціноутворення	“+”, «-» Розвиток конкуренції між підприємствами.	Розробка збалансованої торгівельної політики
	Масштаби економічної підтримки окремих галузей економіки	“+“ можливість зменшення собівартості послуг “-“ розвиток нечесної конкуренції внаслідок користування пільгами	Знаходження більш дешевих ресурсів для виробництва; розвиток асортименту
2. Політичні	Державна податкова політика	Ускладнення роботи внаслідок змін в податковій політиці держави	Пристосування до змін у податковій політиці шляхом , вдосконалення технологій складання звітності тощо.
	Рівень протекціонізму	Збільшення або зменшення рівня оподаткування імпортованих конкурентних товарів	Зміна ціни; лобіювання на законодавчому рівні інтересів національних виробників
3. Правові	Недосконалість податкового законодавства	“+” Поява можливості ухилення від сплати податків “-“ Ускладнення роботи через нечіткість, незрозумілість та можливі протиріччя в окремих моментах законодавства	Використання складних схем ведення діяльності для зменшення витрат

Джерело: [складено автором за даними підприємства]

Аналіз внутрішнього середовища ПАТ "Конотопський арматурний завод" має здійснюватися з урахуванням тенденцій, що склалися в зовнішньому середовищі. У процесі цього аналізу перевіряється вся система господарювання підприємства та окремих його підсистем щодо реалізації можливостей, які зовнішнє середовище надає підприємству, а також вживаються заходи щодо запобігання й послаблення загрози його існуванню, тобто виявляються сильні та слабкі сторони з оцінкою ймовірності реалізації перших і подолання останніх (табл. 2.7).

Таблиця 2.7

Сильні та слабкі сторони підприємства ПАТ "Конотопський арматурний завод"

Аспект середовища	Сильні сторони	Слабкі сторони
Зростання рівня життя населення, підвищення платоспроможності споживачів	Збільшення попиту на продукцію	Відмова від даного виду продукції
Інвестиційний потенціал галузі (наявність інвесторів, спонсорського капіталу)	Нові капіталовкладення, нові інвестиційні проекти	Створення нових конкурентів
Поява молодого кваліфікованого персоналу	Підвищення продуктивності праці, виникнення нових ідей	Збільшення фонду оплати праці; недостатня кваліфікація молодих спеціалістів;
Виникнення нових потреб клієнтів	Розширення асортименту	Невідповідність профілю підприємства новим запитам споживачів
Маркетинг	Сильна позиція у специфічних ринкових сегментах	Розміри підприємства надто малі, щоб впливати на ринкову ситуацію
Менеджмент	Знання про найважливіші стратегічні групи	Недостатньо обґрунтовані стратегічні дії; недостатній рівень розвитку аналітичних підсистем
Фінанси	Сталі прибутки від діяльності	Нерівномірність отримання прибутків; недостатні обсяги інвестицій

На основі даних про сильні та слабкі сторони діяльності ПАТ "Конотопський арматурний завод" побудуємо матрицю SWOT-аналізу, що дасть змогу проаналізувати становища підприємства і визначити можливі шляхи його подальшого розвитку (рис. 2.1).

		Зовнішнє середовище	
		Можливості	Загрози
Внутрішнє середовище	Сильні сторони: - наявність кваліфікованих кадрів; - налагоджена система управління з ефективним розподілом праці; - наявність жорсткої виробничої дисципліни у колективі;	Заходи - збільшення прибутків за рахунок збільшення обсягів продажу; - розробка нових видів продукції компанії; - проведення науково-технічних досліджень	Заходи - пошук стратегій протистояння можливим конкурентам; - лобіювання інтересів компанії на законодавчому рівні; - більш доскональне вивчення можливостей існуючої законодавчої бази
	Слабкі сторони - недостатній рівень розвитку аналітичних підсистем; - брак власних коштів на розробку та впровадження нових технологій; - неможливість досить швидкого пристосування до змін у податковому законодавстві;	Заходи - впровадження новітніх технологій виробництва, що знизять собівартість продукції і підвищать її якість, за рахунок зовнішнього фінансування - вдосконалення системи планування й аналізу даних	Заходи - покращення якості продукції за рахунок низької собівартості; - більш приваблива реклама; - задоволення специфічних потреб споживачів

Рис. 2.1. Матриця SWOT-аналізу ПАТ "Конотопський арматурний завод"

Проаналізувавши й зіставивши можливості із сильними сторонами ПАТ "Конотопський арматурний завод" можна зробити висновок, що за даних умов стратегія підприємства має бути націлена на зростання і перспективне вирішення існуючих проблем шляхом вдосконалення якості послуг, систем менеджменту і маркетингу. Використовуючи власні сильні сторони і можливості зовнішнього середовища, а також, зважаючи на факт наявності сильних конкурентів, підприємству необхідно дотримуватися стратегії вибіркової реакції на поведінку конкурентів в області реклами та ціноутворення.

Проведемо оцінку факторів впливу на інвестиційну привабливість ПАТ "Конотопський арматурний завод" згідно із SWOT-аналізом та зобразимо розрахунки у табл. 2.8.

Таблиця 2.8

SWOT-аналіз інвестиційної привабливості ПАТ "Конотопський арматурний завод"

	Вплив											
	Можливості					Загрози						
Strengths	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	Opportunities	
S1	2	2	2	0	2	0	2	0	1	3	14	O1
S2	1	0	1	0	0	1	4	0	0	0	8	O2
S3	1	0	2	1	0	1	1	1	0	0	7	O3
S4	1	2	2	2	1	2	2	1	0	2	15	O4
S5	1	0	1	2	1	0	2	1	1	0	9	O5
Weaknesses											Threats	
W1	1	0	0	0	2	2	2	1	0	2	-10	T1
W2	2	1	1	2	0	0	1	0	0	0	-7	T2
W3	0	1	0	0	2	0	1	0	1	1	-6	T3
W4	2	1	2	1	0	0	1	1	1	2	-11	T4
W5	1	2	2	1	2	0	1	2	2	2	-15	T5
	0	-1	3	1	-2	2	3	-1	-2	-4	1	

На перетині SW з OT проставляється експертна оцінка їх взаємного впливу в балах. Підсумкова сума балів по рядках і стовпцях показує пріоритетність урахування того чи іншого чинника при формуванні стратегії. За підсумками SWOT-аналізу складається матриця стратегічних заходів:

SO - заходи, які необхідно провести, щоб використовувати сильні сторони для збільшення можливостей компанії;

WO - заходи, які необхідно провести, долаючи слабкі сторони і використовуючи представлені можливості;

ST - заходи, які використовують сильні сторони організації для запобігання загроз;

WT - заходи, які мінімізують слабкі сторони для запобігання загроз.

Як видно з табл. 2.8, на перетині SW з OT проставляється експертна оцінка їх взаємного впливу в балах. Підсумкова сума балів по рядках і

стовпцях показує пріоритетність урахування того чи іншого чинника при формуванні стратегії. Доцільно запропонувати ПАТ "Конотопський арматурний завод" дотримуватися стратегій концентрованого зростання, що здійснюється шляхом щорічного значного підвищення рівня короткострокових і довгострокових цілей над рівнем показників попереднього року, збільшення асортименту послуг, розвитку конкурентних переваг в області якості і цінової політики. Дана альтернатива характерна для галузей, що динамічно розвиваються, з технологіями, що швидко змінюються. Спираючись на сильні сторони, можна уникати загроз у боротьбі з конкурентами. Основною зі слабких сторін для реалізації можливостей може бути брак коштів. Загалом можна зробити висновок, що досліджуване підприємство є інвестиційно привабливим, а також з урахуванням слабких сторін та загроз в перспективі зможе підвищити свою інвестиційну привабливість.

2.3. Аналіз інвестиційної привабливості ПАТ "Конотопський арматурний завод"

Проведення аналізу інвестиційної привабливості – це процес, у ході якого потенційний інвестор може прийняти остаточне рішення про доцільність укладення коштів у ПАТ "Конотопський арматурний завод", враховуючи надійність цього об'єкта інвестування та можливість отримання максимального прибутку. Від того, наскільки підприємство цікаве потенційним інвесторам, залежить стабільність його функціонування, можливості розширення, виходу на нові ринки і зміцнення вже наявних позицій. Розпочнемо аналіз інвестиційної привабливості ПАТ "Конотопський арматурний завод" використовуючи методику Міністерства Фінансів України (табл. 2.9).

Таблиця 2.8

Інтегральна оцінка інвестиційної привабливості ПАТ "Конотопський арматурний завод" за методикою Міністерства Фінансів України

Показники	2016 рік	2017 рік	2018 рік	Абсолютне відхилення, +/-	
				2017/ 2016	2018/ 2017
К ₃ – коефіцієнт фінансової незалежності	0,412	0,448	0,171	0,036	-0,277
К ₄ – коефіцієнт покриття необоротних активів власним капіталом	1,935	2,837	3,066	0,902	0,229
К ₆ – коефіцієнт рентабельності продажу (ЕВІТ)	0,043	0,097	0,020	0,054	-0,078
К ₇ – коефіцієнт рентабельності продажу (ЕВІТДА)	0,055	0,105	0,038	0,050	-0,068
К ₈ – коефіцієнт рентабельності активів за чистим прибутком	9,225	18,983	2,933	9,758	-16,050
К ₉ – коефіцієнт оборотності оборотних активів	3,270	2,774	2,166	-0,495	-0,608
$Z=1,03 \times K_3 + 0,001 \times K_4 + 0,16 \times K_6 + 0,6 \times K_7 + 2,9 \times K_8 + 0,08 \times K_9 - 0,14$	1,530	1,610	1,730	0,080	0,120
	Інвестиційно привабливе	Інвестиційно привабливе	Інвестиційно привабливе	x	x

Отже, проведене дослідження (табл. 2.8) вказує, що за досліджуваний 2016-2018 роки ПАТ "Конотопський арматурний завод" є інвестиційно привабливим. З метою уникнення надмірного впливу фінансових коефіцієнтів на інтегральний показник фінансового стану береться до розрахунку їх максимальне значення не більше 100. Якщо під час розрахунку фінансового коефіцієнта знаменник формули дорівнює нулю, то під час розрахунку інтегрального показника береться значення фінансового коефіцієнта, що дорівнює 1 (за винятком фінансових коефіцієнтів К₅, К₆, К₇, за якими береться значення, що дорівнює 0). Якщо знаменник коефіцієнта К₅ дорівнює нулю або має від'ємне значення, то для розрахунків береться значення коефіцієнта, що дорівнює нулю. Таким чином, за 2016-2018 роки

дане підприємство належить до 1 класу (більше ніж +1,50), а це свідчить про надійність, фінансову стійкість та платоспроможність підприємства.

Наступним етапом оцінку інвестиційної привабливості ПАТ "Конотопський арматурний завод" проведемо за допомогою індикативної методики, основною її перевагою є невеликий обсяг вхідних даних, відносна простота розрахунків, що прискорює процес прийняття управлінських рішень. В рамках даної методики виконаємо розрахунок індексу інвестиційної привабливості на основі використання моделі оцінки рентабельності активів підприємства (табл.2.9).

Таблиця 2.9

Аналіз інвестиційної привабливості ПАТ "Конотопський арматурний завод" основі використання моделі оцінки рентабельності активів

Показник	роки		
	2016	2017	2018
валовий прибуток, тис. грн.	14924	26141	13255
Чистий дохід, тис. грн.	99152	153002	74678
Оборотні активи, тис. грн.	30326	55148	34476
Поточні зобов'язання, тис. грн.	16758	28668	6066
Дебіторська заборгованість, тис. грн.	10568	28756	7080
Кредиторська заборгованість, тис. грн.	15 141	26 421	4 220
Позиковий капітал, тис. грн.	17959	30669	8067
Активи всього, тис. грн.	43554	68477	47261
Рентабельність продажів, а	4,05	8,50	1,86
Оборотність оборотних активів, b	3,27	2,77	2,17
Коефіцієнт поточної ліквідності, c	1,81	1,92	5,68
Коефіцієнт відношення короткострокових зобов'язань до дебіторської заборгованості, d	1,59	1,00	0,86
Коефіцієнт відношення дебіторської заборгованості до кредиторської, k	0,70	1,09	1,68
Коефіцієнт відношення кредиторської заборгованості до залученого капіталу, l	0,84	0,86	0,52
Коефіцієнт відношення залученого капіталу до активів, m	0,41	0,45	0,17
Рентабельність чистих активів, RSA	9,23	18,98	2,93
Показник інвестиційної привабливості, ПІН	2,19	3,56	1,59

Отже, аналіз інвестиційної привабливості ПАТ "Конотопський арматурний завод" основі використання моделі оцінки рентабельності

активів, показав, що показник інвестиційної привабливості у 2017 році порівняно з 2016 роком значно збільшився майже в 2 рази, а у 2018 році навпаки знизився порівняно з 2017 роком і склав 1,59; тобто ситуація є нестабільною, що негативно характеризує інвестиційну привабливість підприємства. Резервом зростання рівня привабливості є підвищення рентабельності продажів та поточної ліквідності підприємства.

Досить поширеним методичним підходом оцінювання інвестиційної привабливості підприємства є використання моделей оцінки ймовірності банкрутства підприємства та платоспроможності підприємства. Таким чином, аналіз ймовірності банкрутства і підтримки платоспроможності підприємства є одним з найважливіших інструментів оцінювання інвестиційної привабливості підприємства і включає дискримінантний аналіз, зміст якого полягає в тому, що за допомогою математично-статистичних методів будують функцію та розраховують інтегральний показник, на підставі якого можна з достатньою ймовірністю передбачити банкрутство суб'єкта господарювання. Проведемо дослідження інвестиційної привабливості та стану підприємства використовуючи модель вітчизняного науковця Терещенка (табл. 2.10).

Таблиця 2.10

Оцінювання інвестиційної привабливості ПАТ "Конотопський арматурний завод" з використанням моделі Терещенка

Показник	роки			Абсолютне відхилення, +/-	
	2017	2018	2018	2017/ 2016	2018/ 2017
Коефіцієнт покриття загальний показник платоспроможності	0,05	0,12	0,42	0,06	0,30
коефіцієнт рентабельності активів	9,23	18,98	2,93	9,76	-16,05
Коефіцієнт рентабельності операційного продажу	4,05	8,50	1,86	4,44	-6,64
Коефіцієнт рентабельності активів	0,18	0,15	0,33	-0,03	0,18
Коефіцієнт оборотності позикового капіталу	5,92	5,34	12,31	-0,58	6,97
Рейтингове число (ZTEP)	113,49	233,28	41,25	119,80	-192,03
Z > 2	інвестиційно привабливе, банкрутство не загрожує	інвестиційно привабливе, банкрутство не загрожує	інвестиційно привабливе, банкрутство не загрожує	x	x

Оцінювання інвестиційної привабливості ПАТ "Конотопський арматурний завод" з використанням моделі Терещенка за 2016-2018 роки (табл. 2.10), дозволяє зробити наступні висновки: динаміка показника Z має тенденцію до зниження з 233,28 до 41,25, що склало 192,03, але все ж досліджуване підприємство залишається інвестиційно привабливим і банкрутство йому не загрожує. Слід зазначити, що модель О.Терещенка є найбільш достовірною та оптимальною для українських підприємств, виходячи з отриманого результату фінансовим менеджером підприємства ПАТ "Конотопський арматурний завод" потрібно вжити заходів щодо покращення показника рентабельності операційного продажу, рентабельності активів та коефіцієнту покриття, а саме підвищення прибутку та нарощування надходжень грошових коштів підприємства.

Проаналізуємо інвестиційну привабливість ПАТ "Конотопський арматурний завод" за 2016-2018 роки використовуючи модель Рплатоспроможності підприємства (Р. Сайфуліна і Г. Кадикова), розрахунки наведені в табл. 2.11.

Таблиця 2.11

Оцінювання інвестиційної привабливості ПАТ "Конотопський арматурний завод" з використанням моделі R

Показник	роки			Абсолютне відхилення, +/-	
	2017	2018	2018	2017/2016	2018/2017
Коефіцієнт забезпечення власними коштами	0,408	0,444	0,766	0,04	0,32
Коефіцієнт поточної ліквідності	1,810	1,924	5,683	0,11	3,76
Коефіцієнт оборотності активів	2,28	2,23	1,58	-0,04	-0,65
Рентабельність реалізації продукції	4,05	8,50	1,86	4,44	-6,64
Рентабельність власного капіталу	15,70	34,38	3,54	18,68	-30,85
Рейтингове число (R)	18,701	39,464	6,598	20,76	-32,87
R > 1	інвестиційно привабливе	інвестиційно привабливе	інвестиційно привабливе	x	x

Оцінювання інвестиційної привабливості ПАТ "Конотопський арматурний завод" з використанням моделі R за 2016-2018 роки, дозволяє зробити наступні висновки: динаміка показника R має тенденцію до зростання показника у 2017 році на 20,76 порівняно з 2016 роком ; зменшення на 32,87 у 2018 році порівняно з 2017 роком, але все ж зі значним перевищенням його мінімального порога, що вказує на ступінь ймовірність банкрутства менше 10%. Слід зазначити, що модель Р. Сайфуліна і Г. Кадикова також є ефективною для дослідження платоспроможності та інвестиційної привабливості українських підприємств, розрахунок показників поточної платоспроможності дає змогу оцінити ризики втрати платоспроможності підприємством та підвищити інвестиційну привабливість ПАТ "Конотопський арматурний завод".

Отже, проведене дослідження оцінки інвестиційної привабливості ПАТ "Конотопський арматурний завод" з використанням різних методичних підходів вказує на зниження показників у 2018 році порівняно з 2017 роком, але все ж підприємство знаходиться в межах інвестиційної привабливості та є платоспроможним і ефективно працюючим підприємством.

РОЗДІЛ 3

УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ПРИВАБЛИВІСТЮ ПАТ "КОНОТОПСЬКИЙ АРМАТУРНИЙ ЗАВОД"

Удосконалення системи управління інвестиційною привабливістю ПАТ "Конотопський арматурний завод" базується на впровадженні ефективних стратегічних напрямків в розвиток діяльності. В процесі формування стратегічних напрямків щодо підвищення інвестиційної діяльності підприємства необхідно провести оптимізацію структури обігових коштів разом із реальним джерелами їх формування, передбачати систему отримання позикових коштів підприємством у разі виникнення такої потреби, передбачати заходи антикризового управління фінансами, які забезпечили б стабільний розвиток підприємства. Передумовою створення сприятливого інвестиційного клімату в державі є створення належних умов роботи бізнесу та формування нового ефективного механізму правового регулювання інвестиційної діяльності задля забезпечення системи пільг та гарантій іноземним вкладникам капіталу. Окремо слід зазначити необхідність у підсиленні наукової та освітньої сфери, підтримці науково-дослідницьких розробок, паралельно з побудовою нових та відновленням старих об'єктів інфраструктури для забезпечення умов для реалізації інвестиційних проектів вітчизняними та іноземними підприємствами. Першочерговими заходами щодо поліпшення рівня інвестиційної привабливості ПАТ "Конотопський арматурний завод" можна назвати наступні:

- реформування вітчизняного інвестиційного законодавства для створення системи взаємоузгоджених правових норм, що стимулюють інвестиційну активність вітчизняних підприємств;
- використання основних інструментів регуляторної політики для забезпечення розширення бази інвестиційних ресурсів;
- стимулювання залучення інвестицій у пріоритетні галузі економіки;
- мотивація до

здійснення інвестиційної діяльності населенням через підвищення довіри до вітчизняного банківського сектору;

— надання державних гарантій інвесторам щодо захисту їх прав.

Проведені дослідження щодо інвестиційної привабливості ПАТ "Конотопський арматурний завод", показали, що підприємство інвестиційно привабливе, але у 2018 році зменшились майже всі показники ефективності діяльності підприємства, тому для розширення та підвищення чистого доходу від реалізації продукції, пропонуємо впровадити систему управління ризиками, що включає статистичну та аналітичну інформацію; сукупність індикаторів, які характеризують функціонування цієї сфери; підсистему моніторингу індикаторів; підсистему виявлення загроз і прогнозування їхнього впливу на стан інвестиційної привабливості ПАТ "Конотопський арматурний завод". У системі методів управління фінансовими ризиками підприємства основна роль належить внутрішнім механізмам їх нейтралізації, які є системою методів мінімізації їхніх негативних наслідків, що обираються, і створюються у межах ПАТ "Конотопський арматурний завод". Перевагою використання внутрішніх механізмів нейтралізації фінансових ризиків є високий ступінь альтернативності ухвалених управлінських рішень, незалежних, як правило, від інших суб'єктів господарювання. Вони враховують конкретні умови здійснення фінансової діяльності підприємства та його фінансових можливостей, дозволяють врахувати вплив внутрішніх чинників на рівень фінансових ризиків у процесі нейтралізації їхніх негативних наслідків.

Система внутрішніх механізмів нейтралізації фінансових ризиків ПАТ "Конотопський арматурний завод" передбачає використання таких основних методів:

1. Уникнення ризику. Метод полягає в розробці таких заходів внутрішнього характеру, які повністю виключають конкретний вид фінансового ризику. До таких заходів відносяться:

- відмова від здійснення фінансових операцій, рівень ризику яких

надмірно високий. Не дивлячись на високу ефективність цього заходу, його використання має обмежений характер, оскільки більшість фінансових операцій пов'язана зі здійсненням основної виробничо-комерційної діяльності ПАТ "Конотопський арматурний завод", що забезпечує регулярне надходження доходів і формування прибутку;

- відмова від продовження господарських відносин із партнерами, які систематично порушують контрактні зобов'язання. Таке формулювання уникнення ризику є одним з найефективніших і найбільш поширених. ПАТ "Конотопський арматурний завод" повинне систематично аналізувати стан виконання партнерами зобов'язань закладеними контрактами, виявляти причини їх невиконання окремими господарюючими суб'єктами та за наслідками аналізу періодично здійснювати необхідну ротацію партнерів із господарських операцій;

- відмова від використання у високих об'ємах позикового капіталу. Зниження частки позикових фінансових коштів у господарському обороті дозволяє уникнути одного з найбільш істотних фінансових ризиків – втрати фінансової стійкості ПАТ "Конотопський арматурний завод". Разом з тим таке уникнення ризику спричиняє зниження ефекту фінансового леверіджа, тобто можливості отримання додаткової суми прибутку на вкладений капітал;

- відмова від надмірного використання оборотних активів у низьколіквідних формах. Підвищення рівня ліквідності цих активів дозволяє уникнути ризику неплатоспроможності ПАТ "Конотопський арматурний завод" в майбутньому періоді. Проте таке уникнення ризику позбавляє ПАТ "Конотопський арматурний завод" додаткових доходів від розширення обсягів продажу продукції в кредит і частково породжує нові ризики, пов'язані з порушенням ритмічності операційного процесу через зниження розміру страхових запасів сировини, матеріалів, готової продукції;

- відмова від використання тимчасово вільних грошових активів у короткострокових фінансових інвестиціях. Цей захід дозволяє уникнути

депозитного і відсоткового ризиків, проте породжує втрати від інфляційного ризику, а також ризику упущеної вигоди.

Неврахування зазначених ризиків позбавляє ПАТ "Конотопський арматурний завод" додаткових джерел формування прибутку, і, відповідно, негативно впливає на темпи його економічного розвитку та ефективність використання власного капіталу. Тому в системі внутрішніх механізмів нейтралізації ризиків їх уникнення повинні здійснюватися дуже зважено за таких основних умов:

- якщо відмова від одного фінансового ризику не стимулює виникнення іншого ризику – вищого або аналогічного рівня;
- якщо рівень ризику непорівнянний із рівнем прибутковості фінансової операції за шкалою «прибутковість-ризик»;
- якщо фінансові втрати за даним видом ризику перевищують можливість їх відшкодування за рахунок власних фінансових коштів підприємства;
- якщо розмір доходу від операції який генерує певні види ризику, неістотний, тобто займає невідчутну питому вагу у формованому позитивному грошовому потоці підприємства;
- якщо фінансові операції нехарактерні для фінансової діяльності підприємства, мають інноваційний характер і відсутня інформаційна база, необхідна для визначення рівня фінансових ризиків та ухвалення відповідних управлінських рішень.

Механізм лімітації концентрації фінансових ризиків використовується звичайно для тих видів, які виходять за межі дозволеного рівня, тобто для фінансових операцій, які здійснюються в зоні критичного або катастрофічного ризику. Така лімітація реалізується шляхом встановлення на підприємстві відповідних внутрішніх фінансових нормативів у процесі розробки політики здійснення різних аспектів фінансової діяльності.

Механізм нейтралізації фінансових ризиків ПАТ "Конотопський арматурний завод" ґрунтується на використанні сукупності методів і

прийомів зменшення можливих фінансових втрат (рис. 3.1.).

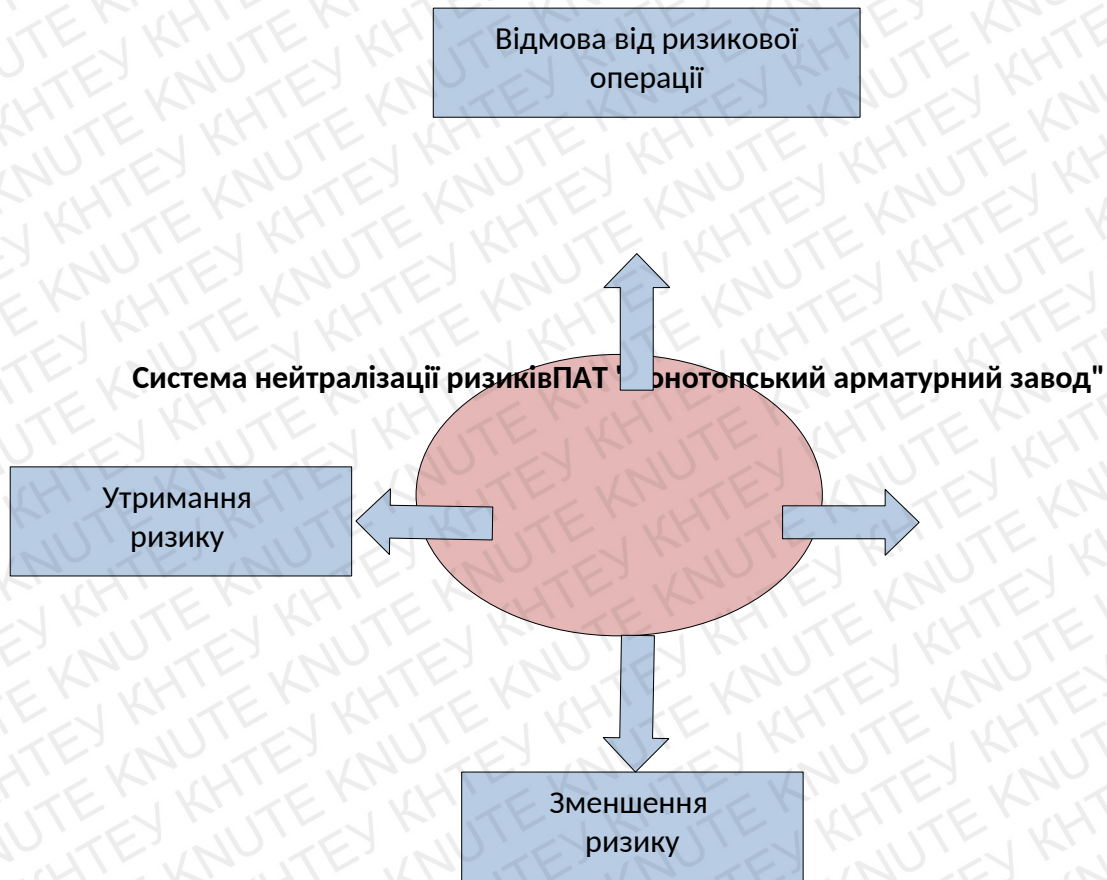

Рис. 3.1. Система нейтралізації фінансових ризиків на ПАТ "Конотопський арматурний завод"

Аналіз систем захисту ПАТ "Конотопський арматурний завод" від негативного впливу фінансових ризиків на результати діяльності здійснюється в розрізі окремих їх видів (валютного, цінового, кредитного, інфляційного) з урахуванням основних методів або важелів впливу, доступних вітчизняним підприємствам в управлінні даною галуззю їхньої діяльності.

Успішний розвиток та підвищення рівня інвестиційної привабливості ПАТ "Конотопський арматурний завод" характеризується підвищеним попитом на його продукцію, що служить передумовою для розширення виробничих потужностей та отримання додаткового прибутку. Однак зосередження підприємством своєї уваги на конкретному територіально обмеженому ринку збільшує небезпеку відстати від науково-технічного та економічного розвитку вітчизняних та іноземних конкурентів, що може викликати втрату існуючих позицій на ринку.

Ринкові ніші за умов досконалої конкуренції значно зменшуються і підприємства опиняються перед загрозою втрати своїх основних споживачів, постачальників сировини тощо. Це повинно стимулювати ПАТ "Конотопський арматурний завод" до виходу на нові ринки, які дозволять диверсифікувати діяльність підприємства. Крім цього керівництво ПАТ "Конотопський арматурний завод" повинне бути вчасно поінформоване про світові та вітчизняні тенденції розвитку економіки, галузеві особливості та зміни у зовнішньому оточенні фірми, що дасть змогу відповідати на них вчасно розробленими власними інноваційними рішеннями. Важливим успіхом для ПАТ "Конотопський арматурний завод" є налагодження стійких зв'язків із основними контрагентами: постачальниками сировини, палива, обладнання; споживачами продукції; фінансово-кредитними установами. При наявності міцних взаємозв'язків підприємство стає більш захищеним від змін та коливань у ринковій кон'юнктурі, що дозволяє значно продовжити життєвий цикл продукції, що виробляється.

Однак вихід на нові ринки та взагалі діяльність ПАТ "Конотопський арматурний завод" за умов сильної конкуренції супроводжуються численними ризиками, вплив яких досить часто призводить до краху фірм. Як правило, це пов'язано з неврахуванням ризиків керівництвом фірми у процесі її діяльності, ігноруванням необхідності застосування управління ними. Хоча, як показує досвід провідних компаній світу, управління ризиками дозволяє підприємствам бути готовими до різких

непередбачуваних змін у зовнішньому середовищі, швидко адаптуватись до подібних змін, несучи при цьому мінімальні втрати.

В процесі управління ризиками необхідно пам'ятати два взаємопов'язані факти: будь-яке зниження ризику потребує використання ресурсів (закон природи); придатні для зниження ризику ресурси обмежені (закон суспільства). Отже, управління ризиками ПАТ "Конотопський арматурний завод" має включати в себе такі 6 дій:

1. Ідентифікація ризику – виявлення елементів ризику в проекті;
2. Аналіз ризику – оцінка ймовірності і величини втрат за кожним елементом ризику;
3. Ранжування ризиків – упорядкування елементів ризиків за ступенем впливу;
4. Планування управління ризиками – підготовка до роботи з кожним елементом ризику;
5. Дозвіл на ризик – ухилення від ризику або управління елементами ризику;
6. Спостереження ризику – відслідковування динаміки елементів ризику, виконання коректувальних дій.

Перші три дії відносять до етапу оцінки ризику, останні три дії – до етапу контролю ризику.

За неправильну організацію процесу управління ризиками підприємствам доводиться сплачувати велику ціну – починаючи від фінансових збитків, погіршення репутації фірми та закінчуючи її повним крахом. На більшості українських підприємств, що займаються управлінням ризиками, теж використовується підхід «знизу вгору». Суть цього підходу у тому, що управління окремими ризиками здійснюється окремо. Отримані оцінки окремих ризиків мають різний характер, що унеможливорює процес їх порівняння. При цьому підході неможливо інтегрувати отримані результати. Тому доцільніше використовувати концепцію управління ризиками, згідно з якою управління ризиками набуває стратегічного характеру та здійснюється

не в рамках окремих підрозділів, а в цілому організацією, що вимагає постійного обміну інформацією між підрозділами та координування їх діяльності. Для порівняння старої та нової концепцій управління ризиками ПАТ "Конотопський арматурний завод" наведемо їх основні характеристики у табл. 3.1.

Таблиця 3.1

Основні характеристики старої та нової концепцій управління ризиками на ПАТ "Конотопський арматурний завод"

Стара концепція управління ризиками	Нова удосконалена концепція управління ризиками
Обмеженість – управління ризиками стосується лише фінансових ризиків та тих ризиків, що піддаються страхуванню	Всезагальність – розглядаються всі ризики і можливості їх управління
Епізодичність – управління ризиками здійснюється тоді, коли менеджери вважають за необхідне	Неперервність – процес управління ризиками здійснюється безперервно
Фрагментованість – кожен відділ самостійно управляє ризиками (у відповідності із власними функціями)	Інтеграція – управління ризиками координується вищим керівництвом; кожен співробітник підприємства розглядає управління ризиками як частину своєї роботи

Управління ризиками надає керівництву ПАТ "Конотопський арматурний завод" інформацію про:

1. Наявні ризики, що впливають на діяльність підприємства, їх взаємозв'язки, можливість появи нових видів ризиків.
2. Ймовірність настання ризикових подій, величину збитків внаслідок їх впливу, допустимий рівень ризиків, можливості зменшення ризиків.
3. Потребу збільшення певного виду ресурсів – матеріальних, трудових, фінансових, інформаційних, внаслідок впливу ризиків на діяльність підприємства.

Приступаючи до організації процесу управління ризиками ПАТ "Конотопський арматурний завод" згідно з новою концепцією, потрібно зважати на певні застереження, які характерні для цього процесу, а саме:

- не існує єдиного рецепту управління ризиками, використання якого дасть ефект на будь-якій фірмі, оскільки багато чого залежить від культурного середовища підприємства та її співробітників;
- ефективне управління за сучасних умов вимагає від компанії цілеспрямованих зусиль для виявлення її значних ризиків;
- існують різноманітні способи виявлення ризиків, однак цей процес повинен відбуватись постійно;
- виявлені ризики потрібно згрупувати відповідно до їх значення, серйозності впливу на підприємство, частотою та ймовірністю їх появи;
- для аналізу ризиків існує безліч методів, з яких підприємство має обрати ті, що найкраще задовольняють потреби фірми та найбільш зрозумілі для її менеджерів;
- обрані методи управління ризиками повинні час від часу переглядатись для перевірки їх ефективності.

Для формування стратегії управління ризиками ПАТ "Конотопський арматурний завод" необхідно дати відповідь на запитання:

- які саме види ризиків організація зобов'язана враховувати у власній діяльності;
- які способи і інструменти дозволяють управляти подібними ризиками;
- який обсяг ризику організація може взяти на себе (сума збитку, що може бути погашена із власних засобів).

Реалізацією стратегії управління ризиками ПАТ "Конотопський арматурний завод" повинна стати система управління ризиками, що здійснює: створення ефективної системи оцінки і контролю прийнятих рішень; виділення в організації спеціального підрозділу (працівника), якому доручається управління ризиками; виділення засобів і формування спеціальних резервів для страхування ризиків і покриття збитків та втрат.

Організація процесу управління ризиками ПАТ "Конотопський арматурний завод" згідно з новою концепцією матиме успіх, якщо

керівництво та всі працівники повірять у цей процес та будуть докладати максимум власних можливостей для підвищення ефективності процесу. В такому разі, одночасно враховуючи інтереси підрозділів та здійснюючи підготовку висококваліфікованих фахівців з управління ризиками, підприємство може розраховувати на підвищення потенціалу власного підприємства.

Економічний стан, у якій здійснюють сьогодні свою діяльність промислові підприємства, характеризується нестабільністю і невизначеністю. Стійкий розвиток ПАТ "Конотопський арматурний завод" в перспективі залежить від його здатності прогнозувати і гнучко реагувати на умови зовнішнього оточення, що змінюються, утримувати і здобувати нові конкурентні переваги в боротьбі на ринках. Ефективним засобом забезпечення стійкого розвитку ПАТ "Конотопський арматурний завод" є диверсифікація його діяльності. На жаль, на ПАТ "Конотопський арматурний завод", проблема управління стратегіями диверсифікації розв'язується неефективно. Відсутність чітко окреслених завдань і стратегії розвитку виробництва, неадекватна організація системи збуту, відсутність аналітичного вивчення ринків збуту і індивідуальної роботи з потенційними клієнтами. Таке становище обумовило необхідність нового підходу до управління стратегією диверсифікації ПАТ "Конотопський арматурний завод", який забезпечив би його здійснення на якісно новому рівні. Диверсифікація є процес розподілу інвестованих коштів між різними об'єктами вкладення, які безпосередньо не пов'язані поміж собою. Цей спосіб дозволяє уникнути частини ризику при розподілі капіталу між різноманітними видами діяльності;

На портфельному рівні у руслі загальноекономічної стратегії розробимо стратегію диверсифікації бізнес – портфеля ПАТ "Конотопський арматурний завод", яка деталізується на рівні окремих бізнес – одиниць. Таким чином, управління бізнес - портфелем, яке передбачає вибір обґрунтування виду і стратегії диверсифікації, є важливим елементом

системи стратегічного управління ПАТ "Конотопський арматурний завод". В його рамках розкривається взаємозалежність різних сторін діяльності підприємства і формується чітке уявлення про те, що бізнес - портфель, як єдине ціле не є простою сумою його складових. За його допомогою будують збалансовані найважливіші фактори бізнесу ПАТ "Конотопський арматурний завод": обсяги виготовлення і продажу продукції, прибутки, ризики, послідовність зміни і розвитку видів діяльності.

Корпоративний рівень

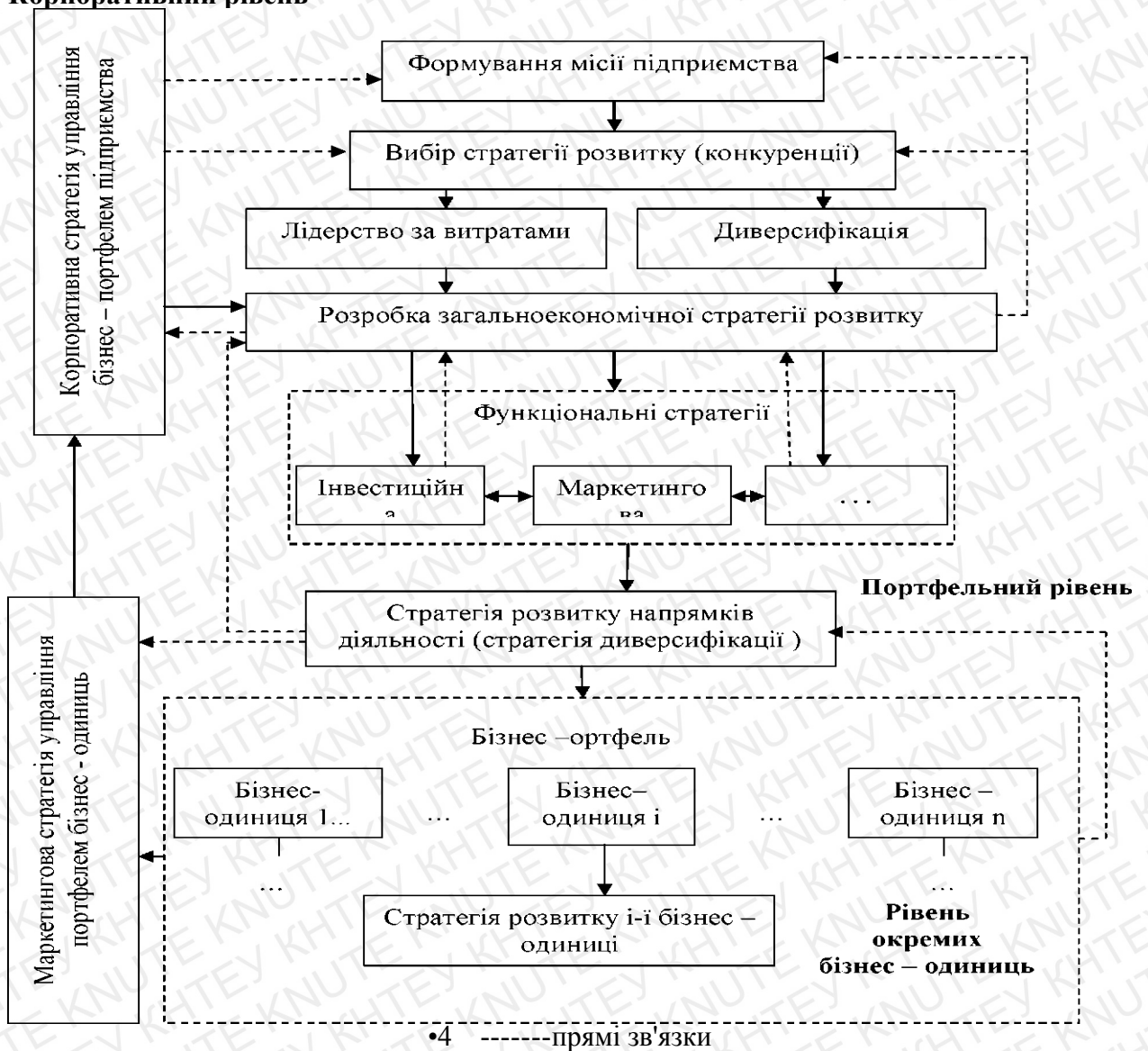

Рис. 3.2. Схема управління диверсифікацією в системі стратегічного управління ПАТ "Конотопський арматурний завод"

Звідси можна зробити висновок, що управління стратегіями диверсифікації зокрема, є основою стратегічного управління ПАТ "Конотопський арматурний завод", яке зробило ставку у конкурентній боротьбі саме на диверсифікацію. Виходячи з причин, що спонукають прийняти рішення про впровадження стратегії диверсифікації, мети, що ставиться та наявних ресурсів, які є у розпорядженні ПАТ "Конотопський арматурний завод" сильних сторін діяльності, що мають конкурентні переваги, або які дозволяють повніше реалізувати наявний потенціал, можна обрати не тільки один, а і декілька видів диверсифікації діяльності підприємства. Отже, можемо спрогнозувати структуру бізнес-портфеля ПАТ "Конотопський арматурний завод" на 2019 – 2021 роки. Диверсифікація бізнес-портфеля ПАТ "Конотопський арматурний завод" за географічним розширенням експорту арматури сталеві трубопровідної (встановлюється на трубопроводах, агрегатах, сосудах і призначена для керування потоком робочих середовищ шляхом змінення площі прохідного перерізу), наведена в табл. 3.1.

Таблиця 3.1

**Диверсифікація за географічним розширенням експорту ПАТ
"Конотопський арматурний завод" арматури сталеві трубопровідної**

Країна	2019 рік		2020 рік		2021 рік	
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%
Грузія	7548,00	65,30	8780,10	71,10	12465,00	78,10
Туркменістан	1699,00	14,70	1630,10	13,20	1659,90	10,40
Узбекистан	705,10	6,10	975,60	7,90	845,90	5,30
Молдова	728,20	6,30	321,10	2,60	255,40	1,60
Інші	878,50	7,60	642,10	5,20	734,30	4,60
Всього:	11559,00	100,00	12349,00	100,00	15960,50	100,00

Виходячи з прогнозованих даних наведених в табл. 3.1, можна відмітити, що в плановому періоді ПАТ "Конотопський арматурний завод" планує експортувати арматури сталеві трубопровідної, де основним ринком збуту продукції є Грузія, її частка в загальній структурі експорту стабільно займає більше 50% в загальній сумі експорту. Потенційними ринками збуту є Туркменістан, Узбекистан та Молдова. Диверсифікація за регіональним

розширенням діяльності ПАТ "Конотопський арматурний завод" в плановому 2019-2021 роках наведено в табл. 3.2.

Таблиця 3.2

**Диверсифікація за регіональним розширенням діяльності
ПАТ "Конотопський арматурний завод"**

Регіон	2016 рік	2020 рік	2021 рік
	%	%	%
Київ та Київська обл.	65,60	66,80	67,20
Дніпропетровська обл.	22,30	22,70	23,10
Тернопільська обл.	5,40	4,80	4,20
Вінницька обл.	3,20	3,80	4,00
Інші	3,50	1,90	1,50
Всього:	100,00	100,00	100,00

Таким, чином, при формуванні та управлінні стратегіями диверсифікації (спорідненій та неспорідненій) на ПАТ "Конотопський арматурний завод" існують всі перспективи розвитку господарської діяльності при їх застосуванні. При чому індекс рентабельності майже однаковий. Щодо песимістичного, оптимістичного та найбільш імовірного сценаріїв, то очікуване значення результатів при неспорідненій диверсифікації - більший, ніж при спорідненій, очікуване значення витрат при спорідненій диверсифікації та неспорідненій диверсифікації має таку ж тенденцію. Що ж до відхилення від імовірнісного сценарію, то розрахунки показали, що воно майже однаково, а величина ризику також немає значних відмінностей, хоча за відносним ризиком стратегія неспорідненої диверсифікації є кращою. Отже, виходячи з даних табл. 3.2, можна зробити висновки, що ПАТ "Конотопський арматурний завод" планує розширити свою діяльність щодо реалізації арматури сталеві трубопровідної, таким чином найбільша частка припадає на Київ та Київську обл. понад 60%. Далі планується охопити Дніпропетровську, Тернопільську та Вінницьку області.

У системі методів управління фінансовими ризиками ПАТ "Конотопський арматурний завод" основна роль належить їх прогнозуванню. Для здійснення прогнозування впливу фінансових ризиків на результати

господарської діяльності ПАТ "Конотопський арматурний завод", перш за все необхідно визначити планові обсяги фінансових результатів підприємства. Розробка плану доходів і витрат з основної господарської діяльності є першим етапом даної роботи. Враховуючи щорічне зростання чистого доходу у середньому на 11,5%, плановий обсяг доходу від реалізації продукції ПАТ "Конотопський арматурний завод" визначено у обсязі 85879,7 тис. грн. Наступним кроком нашого дослідження є визначення прогнозного обсягу собівартості реалізованої продукції ПАТ "Конотопський арматурний завод". Собівартість реалізованих товарів підприємства буде розрахована виходячи з рівня собівартості у звітному році, який визначено за формулою:

$$P_{св} = \frac{CB_{зв}}{OP_{зв}} * 100 \quad (3.1)$$

де $CB_{зв}$ – обсяг собівартості реалізованої продукції у звітному періоді.

Прогнозний обсяг собівартості реалізованої продукції визначається за формулою:

$$CB_{пл} = \frac{OP_{пл} * P_{св}}{100} \quad (3.2)$$

Результати розрахунків представлено в табл. 3.3.

Таблиця 3.3

**Плановий обсяг собівартості реалізованої продукції
ПАТ "Конотопський арматурний завод"**

Показники	2019 р.	2020 р.	2021 р.
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	85879,70	86738,50	99749,27
Собівартість реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	45258,60	47619,43	53914,48
Рівень собівартості, %	52,70%	54,90%	54,05%

Наступним кроком наших розрахунків є визначення прогнозного обсягу витрат діяльності ПАТ "Конотопський арматурний завод". Розрахунки будемо проводити ґрунтуючись на середньорічному рівні цих

витрат у звітних періодах. Результати розрахунків представлено в табл. 3.4.

Таблиця 3.4

**Плановий обсяг витрат діяльності
ПАТ "Конотопський арматурний завод"**

Показники	2019 р.	2020 р.	2021 р.
1. Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	85879,70	86738,50	99749,27
2. Витрати діяльності, тис. грн.:			
Адміністративні витрати	3972,2	3318	3672
Витрати на збут	3016,7	2193	2427
Інші операційні витрати	15198,9	14329	15856
3. Рівень витрат діяльності, %:			
Адміністративні витрати	9,00%	7,40%	7,40%
Витрати на збут	6,80%	4,90%	4,90%
Інші операційні витрати	34,30%	31,90%	31,90%

Плановий рівень витрат діяльності знижується, що отримати додатковий запас фінансової міцності та підвищити платоспроможність і інвестиційну привабливість підприємства. Отримані розрахунки свідчать про те, що на прогнозний період передбачається незначне зростання обсягу витрат, а саме: обсяг адміністративних витрат; обсяг інших операційних витрат, так збільшення обсягу витрат у плановому періоді пов'язане із збільшенням обсягів діяльності у зв'язку запровадженням диверсифікації бізнес-потфеля ПАТ "Конотопський арматурний завод".

Грунтуючись на вище розрахованих даних можна скласти прогнозування результатів операційної діяльності ПАТ "Конотопський арматурний завод". Прогнозування проведено економіко-статистичним методом, в таблиці 3.5 представлено результати проведених розрахунків.

Таблиця 3.5

Прогнозування результатів операційної діяльності ПАТ "Конотопський арматурний завод", (тис.грн.)

Показники	2019 р.	2020 р.	2021 р.
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	85879,70	86738,50	99749,27
Собівартість реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	45258,60	47619,43	53914,48
Інші операційні доходи	18320	19440	20212
Адміністративні витрати	3972,2	3318	3672
Витрати на збут	3016,7	2193	2427
Інші операційні витрати	15198,9	14329	15856
Фінансові результати від операційної діяльності: прибуток (збиток)	36753,30	38719,06	44091,79

За розробленим планом прогнозується, що ПАТ "Конотопський арматурний завод" буде працювати прибутково та підвищить своє інвестиційну привабливість. На обсяг фактично отриманого підприємством прибутку, справляє значний вплив інфляційний ризик, який може проявлятися у наступному: ризик втрати частини обсягів реалізації продукції (скорочення попиту внаслідок підвищення цін); ризик скорочення обсягу реалізації у реальних цінах (номінальний дохід може зростати, але реальні приведені доходи будуть скорочуватись); ризик зростання собівартості (подорожчання ресурсів). Планові показники фінансової стійкості для ПАТ "Конотопський арматурний завод" представлені в таблиці 3.6.

Таблиця 3.6

Планові показники фінансової стійкості ПАТ "Конотопський арматурний завод"

Показник	роки			Абсолютне відхилення, +/-	
	2019	2020	2021	220/2019	2021/2020
Коефіцієнт фінансової стійкості	6,461	6,542	6,828	0,081	0,286
Коефіцієнт фінансової стабільності	6,791	7,002	7,321	0,211	0,319
Коефіцієнт фінансової незалежності	0,829	0,989	0,999	0,16	0,01
Коефіцієнт фінансової залежності	0,171	0,165	0,154	-0,006	-0,011
Коефіцієнт фінансового ризику	0,206	0,122	0,102	-0,084	-0,02

Коефіцієнт інвестування	3,066	3,251	3,425	0,185	0,174
-------------------------	-------	-------	-------	-------	-------

Прогнозовані показники фінансової стійкості ПАТ "Конотопський арматурний завод" вказують на зниження фінансового ризику на підприємстві, підвищення фінансової стійкості, зростання фінансової незалежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування, а отже і зростання інвестиційної привабливості підприємства. Отже, на основі розглянутої системи показників можемо констатувати не абсолютну фінансову стійкість ПАТ "Конотопський арматурний завод" як здатне відповідати за своїми зобов'язаннями власним капіталом та здійснювати більшість розрахунків з контрагентами за рахунок власних обігових фінансових ресурсів. Підприємство не залежить від зовнішніх джерел запозичення коштів, а рівень фінансових ризиків в прогнозованому періоді знижується. Одним з індикаторів інвестиційної привабливості підприємства є його ліквідність та платоспроможність. Тому поррахуємо планові показники платоспроможності ПАТ "Конотопський арматурний завод" в табл. 3.7.

Таблиця 3.7

Планові показники ліквідності ПАТ "Конотопський арматурний завод"

Показник	роки			Абсолютне відхилення, +/-	
	2019	2020	2021	2017/2016	2018/2017
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,420	0,421	0,456	0,001	0,035
Коефіцієнт швидкої (проміжної, суворої) ліквідності	0,421	0,423	0,428	0,002	0,005
Коефіцієнт поточної ліквідності (покриття)	5,728	5,882	5,896	0,154	0,014

Коефіцієнт абсолютної ліквідності є найбільш жорстким критерієм платоспроможності та ліквідності ПАТ "Конотопський арматурний завод" і показує, яку частину короткострокової заборгованості воно може погасити в поточний момент або найближчим часом. В плановому періоді даний показник зростає, що свідчить про підвищення можливості підприємства погасити в поточний момент короткострокову заборгованість. Коефіцієнт швидкої ліквідності теж зростає, що показує можливість ПАТ "Конотопський

арматурний завод" погашення короткострокових зобов'язань.

Проведемо прогнозування інвестиційної привабливості ПАТ "Конотопський арматурний завод" за методикою Міністерства Фінансів України (табл. 3.8).

Таблиця 3.8

**Прогноз показників інтегральної оцінки інвестиційної привабливості
ПАТ "Конотопський арматурний завод"**

Показники	2019 рік	2020 рік	2021 рік
K ₃ – коефіцієнт фінансової незалежності	0,829	0,989	0,999
K ₄ – коефіцієнт покриття необоротних активів власним капіталом	3,122	3,252	3,321
K ₆ – коефіцієнт рентабельності продажу (ЕБІТ)	0,123	0,126	0,128
K ₇ – коефіцієнт рентабельності продажу (ЕБІТДА)	0,126	0,129	0,132
K ₈ – коефіцієнт рентабельності активів за чистим прибутком	2,935	2,938	2,941
K ₉ – коефіцієнт оборотності оборотних активів	2,167	2,201	2,224
$Z=1,03 \times K_3 + 0,001 \times K_4 + 0,16 \times K_6 + 0,6 \times K_7 + 2,9 \times K_8 + 0,08 \times K_9 - 0,14$	9,49713	9,67576	9,69879
	Інвестиційно привабливе	Інвестиційно привабливе	Інвестиційно привабливе

Отже, прогнозовані показники (табл. 2.8) вказує, що ПАТ "Конотопський арматурний завод" є підвищить рівень інвестиційної привабливості, всі показники, що входять в систему інтегральної оцінки також зростають в плановому періоді, і ПАТ "Конотопський арматурний завод" не втратило свої позиції і належить до 1 класу (більше ніж +1,50), що свідчить про надійність, фінансову стійкість, платоспроможність підприємства. Та інвестиційну привабливість. Отже, керівництву ПАТ "Конотопський арматурний завод" необхідно тримати курс щодо своєчасного реагування на запобігання ризиків, що дозволить підприємству підвищувати дохідність, фінансову стійкість, платоспроможність та інвестиційну привабливість. Дана тенденція свідчить про доцільність запровадження запропонованих заходів щодо зниження та нейтралізації фінансових ризиків для ПАТ "Конотопський арматурний завод" та

запровадження стратегії диверсифікації.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Виходячи з проведеного дослідження визначення сутності інвестиційної привабливості підприємства, розглядається у більш широкому діапазоні. Тобто крім визначення фінансового стану підприємств, інтегральної оцінки інвестиційної привабливості потребує всебічного аналізу його маркетингової, виробничої (торгової) та інших видів діяльності, а також дослідження основних факторів, що визначають прибутковість підприємства і можливість її подальшого збільшення.

1. Інвестиційна привабливість – це відносне поняття, що відображає думку певної групи інвесторів відносно співвідношення рівня ризику, рівня прибутковості і вартості фінансових ресурсів в тій або іншій державі, регіоні або галузі. З іншої сторони – це сукупність деяких об'єктивних ознак, властивостей, засобів, можливостей економічної системи, яка обумовлює потенційний платіжний попит на інвестиції.

2. Діагностика фінансового стану ПАТ "Конотопський арматурний завод" в контексті інвестиційної привабливості підприємствана основі розглянутої системи показників, показали абсолютну фінансову стійкість ПАТ "Конотопський арматурний завод" яке здатне відповідати за своїми зобов'язаннями власним капіталом та здійснювати більшість розрахунків з контрагентами за рахунок власних обігових фінансових ресурсів. Підприємство залежить від зовнішніх джерел запозичення коштів, а рівень фінансових ризиків є надзвичайно високим. Ліквідність підприємства, як відомо, можна оперативно визначити за допомогою коефіцієнтів ліквідності. Коефіцієнти ліквідності можуть бути різними за назвою, але сутність їх в основному однакова як на українських підприємствах, так і в зарубіжних фірмах та компаніях.

3. Аналіз факторів впливу на інвестиційну привабливість підприємства, дозволили проаналізувати можливості та сильні сторонами ПАТ

"Конотопський арматурний завод" та зробити наступний висновок, що за даних умов стратегія підприємства має бути націлена на зростання і перспективне вирішення існуючих проблем шляхом вдосконалення якості послуг, систем менеджменту і маркетингу. Використовуючи власні сильні сторони і можливості зовнішнього середовища, а також, зважаючи на факт наявності сильних конкурентів, підприємству необхідно дотримуватися стратегії вибіркової реакції на поведінку конкурентів в області реклами та ціноутворення.

4. В роботі досліджено показники інтегральної оцінки інвестиційної привабливості ПАТ "Конотопський арматурний завод" за методикою Міністерства Фінансів України за 2016-2018 роки дозволило визначити клас інвестиційної привабливості підприємства - 1 класу (більше ніж +1,50), а це свідчить про надійність, фінансову стійкість та платоспроможність підприємства. Проведене дослідження оцінки інвестиційної привабливості ПАТ "Конотопський арматурний завод" з використанням різних методичних підходів вказує на зниження показників у 2018 році порівняно з 2017 роком, але все ж підприємство знаходиться в межах інвестиційної привабливості та є платоспроможним і ефективно працюючим підприємством.

5. Удосконалення системи управління інвестиційною привабливістю ПАТ "Конотопський арматурний завод" базується на впровадженні ефективних стратегічних напрямків в розвиток діяльності. В процесі формування стратегічних напрямків щодо підвищення інвестиційної діяльності підприємства необхідно провести оптимізацію структури обігових коштів разом із реальними джерелами їх формування, передбачати систему отримання позикових коштів підприємством у разі виникнення такої потреби, передбачати заходи антикризового управління фінансами, які забезпечили б стабільний розвиток підприємства. Також, в роботі розроблено стратегію диверсифікації бізнес – портфеля ПАТ "Конотопський арматурний завод", яка деталізується на рівні окремих бізнес – одиниць за географічним та регіональним розширенням збуту арматури сталевих трубопровідної, що

дозволило провести прогнозування основних показників діяльності та інвестиційної привабливості підприємства. Прогнозовані показники вказують, що ПАТ "Конотопський арматурний завод" є підвищить рівень інвестиційної привабливості, всі показники, що входять в систему інтегральної оцінки також зростають в плановому періоді, і ПАТ "Конотопський арматурний завод" не втратило свої позиції і належить до 1 класу (більше ніж +1,50), що свідчить про надійність, фінансову стійкість, платоспроможність підприємства

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Белопольська Т.В. Методи планування інвестиційної діяльності суб'єктів реального сектору економіки. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://elibrary.ru/item.asp?id=24310616>.
2. Блакита Г.В. Забезпечення фінансової безпеки підприємства в процесі імплементації фінансової стратегії. Регіональна економіка та управління. – 2015. - № 2(05). – С.56-64.
3. Блакита Г.В. Методологічні аспекти оцінки фінансового потенціалу торговельних підприємств. Економіка. Управління. Інновація [Електронний ресурс]. – Житомир: Житомирський Державний університет ім. Івана Франка, 2013. - №2 (10) // Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/eui_2013_2_6.pdf.
4. Боярко І.М. Інвестиційний аналіз [Текст] навч. посіб. / І. М. Боярко, Л. Л. Гриценко // К.: Центр учбової літератури, 2011. – 400 с.
5. Брю С.Л. Экономикс: краткий курс: Пер. с 1-го англ. изд. / С.Л. Брю, К.Р. Макконнелл. - М.: НИЦ ИНФРА-М, 2015. - XVIII, 462 с.
6. Верба В.А., Загороднюк О.А. Проектний аналіз: Підручник. – К.: КНЕУ, 2015. – 322 с.
7. Вініченко І.І. Формування системи управління інвестиційною діяльністю підприємства.// Інвестиції: практика та досвід. – 2013.- № 4.- 9-13с.
8. Ганущак Т.В. Вплив прямих податків на активізацію інвестиційної діяльності в Україні/ Т.В. Ганущак// Наука й економіка. – Вип. 3(39). –2015. – с.7-14.
9. Геєць В.М. Інституційна обумовленість інноваційних процесів у промисловому розвитку України // Економіка України. – 2014. - №12. – С.4-19.

10. Гуляєва Н. М. Системна єдність фінансування і використання фінансових ресурсів в інвестиційному процесі / Н. М. Гуляєва, П. М. Бедрєковський // Інвестиції: практика та досвід – Чорноморський державний університет імені Петра Могили, ДКС Центр, товариство з обмеженою відповідальністю – 2017. – № 7. – С. 32-36.

11. Інвестиційна діяльність аграрних підприємств: інструменти та управління: колект. монографія / за ред. С. І. Дем'яненко [та ін.]. – К.: КНЕУ, 2015. – 250 с.

12. Інвестиційна привабливість підприємства: колект. монографія / за заг. ред. Т. Є. Андрєвої. – Харків : Панов А. М., 2016. – 89 с.

13. Інвестиційний менеджмент : Підручник / І.О. Бланк, Н.М. Гуляєва ; За ред. А.А. Мазаракі. — К. : КНТЕУ, 2003. — 398 с.

14. Інвестиційний процес і фінансово-кредитні важелі його активізації в Україні: монографія / Т.В. Майорова -К.: КНЕУ, 2013. - 332с

15. Інвестування: міжнародний досвід. Монографія/ С.О.Гуткевич, П.О.Сидоренко, А.С. Соломко, Р.Смик, В.Рябенко; за заг. ред. проф.Гуткевич С.О. – Харків «Діса плюс», 2017. – Т 2. - 216 с.

16. Інноваційний ресурс соціально-економічного прогресу України: зб. доп. 83-ї наук. конф. студентів КНЕУ 25-27 квіт. 2016 року / М-во освіти і науки України, ДВНЗ “Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана” ; [відп. за вип. О. А. Петухова]. – Київ : КНЕУ, 2016. – 646 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://irbis.kneu.edu.ua/cgi-bin/ecgi64/cgiirbis_64.exe?prohr_Ukr_16.pdf.

17. Іщенко Я.П., Галайда Л.В. Теоретичні основи формування власного капіталу підприємства / Я.П. Іщенко, Л.В. Галайда // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2015. – Вип. 15. – Ч. 1. – С. 146–148.

18. Кірсанова В. В. Обліково-аналітичні інструменти управління реальними інвестиціями підприємства у процесі інноваційного розвитку:

монографія / В. В. Кірсанова, Л. О. Волощук, С. В. Філіппова. – Одеса: Апрель, 2015. – 197 с.

19. Корнєєв В.В., Кульпінський С.В. Подолання дефіциту інвестиційних ресурсів за допомогою інструментарію банку розвитку // Фінанси України. – 2016. - №5. – С.82-96.

20. Крохмаль В. І. Механізми інвестиційного забезпечення розвитку економіки на основі інновацій / В. І. Крохмаль, А. С. Шиян // Фінансово-кредитний механізм активізації інвестиційного процесу [Електронний ресурс] : зб. матеріалів III Міжнар. наук.-практ. конф., 10 листоп. 2017 р., Київ / М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана», каф. інвест. діяльності ; редкол.: В. К. Хлівний (голова) [та ін.]. – Електрон. текст. дані. – Київ : КНЕУ, 2017. – С. 219–222.

21. Крючкова І. Р. Інноваційно-інвестиційна діяльність промислового підприємства: симбіоз економічного оцінювання та залучення джерел фінансових та альтернативних ресурсів: монографія / І. Р. Крючкова, С. В. Філіппова. – Одеса: Бондаренко М. О., 2015. – 189 с.

22. Кузьмін Є. С. Ефективність інвестицій підприємств молочної промисловості: монографія / Є. С. Кузьмін. – К.: Нац. наук. центр "Ін-т аграр. економіки", 2015. – 252 с.

23. Луців Б.Л., Кравчук І.С., Сас Б.Б. Інвестування: Підручник. й Тернопіль: Економічна думка, 2014. 544 с.

24. Ляліна Н.С., Олійник В.В., Рудь Л.П., Філімонов Ю.Л. Інвестування: навч. посіб. / ХНАУ. – Х., 2014. – с.

25. Майорова Т. В. Інвестиційна діяльність: підручник / Т. В. Майорова – К.: Центр учбової літератури, 2013 – 472 с.

26. Макконнелл К.Р. Экономикс: принципы, проблемы и политика: Уч. / К.Р. Макконнелл, С.Л. Брю, Ш.М. Флинн. -Пер.19-е англ. изд. - М.: ИНФРА-М, 2013. - XXVIII, 1028 с.

27. Мельник М. Основи економічного аналізу: Навчальний посібник. – Ірпінь: Академія ДПС України. – 2014. – 182 с.

28. Міжнародний інвестиційний менеджмент : навчальний посібник для студентів спеціальностей 8.03050301 "Міжнародна економіка", 8.03060104 "Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності" / І. Ю. Матюшенко. – Х. : Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2014. – 520 с.
29. Мойсеєнко І. П. Формування інвестиційного портфеля підприємства в ринкових умовах [Текст] / І. П. Мойсеєнко // Вісник Національного університету "Львівська політехніка": "Проблеми економіки та управління". – 2013. – № 484. – С. 133-138.
30. Мостенська Т. Л. Інвестиційний менеджмент. Навчальний посібник / Т. Л. Мостенська, Т.М. Мостенська, Л. Шинкарук . – Київ :Кондор, 2017. – 308 с.
31. Новікова, К.І. Інноваційно-інвестиційна безпека: сучасні виклики та загрози. / К.І. Новікова // Науковий вісник Херсонського державного університету. - 2016. –Випуск 16. Частина 2. – С. 26-30
32. Оцінка економічної ефективності операційної та інвестиційної діяльності підприємств: [монографія] / [В. Я. Нусінов та ін.]; за заг. ред. В. Я. Нусінова. – Кривий Ріг: Чернявський Д. О. [вид.], 2013. – 248 с.
33. Павловська Л. Д. Інвестиційне забезпечення економічного розвитку сільськогосподарських підприємств: монографія / Л. Д. Павловська, В. М. Ходаківський. – Житомир: Полісся, 2015. – 235 с.
34. Прохорова В. В. Формування конкурентної стратегії підприємств на засадах інноваційно-спрямованого інвестування: монографія / В. В. Прохорова, В. М. Проценко, В. І. Чобіток. – Херсон: Грінь Д. С. [вид.], 2016. – 287 с.
35. Ринок капіталів в Україні: проблеми та перспективи розвитку»: Навчальний посібник/За ред. С.С.Арутюнян. -Одеса: Атлант, 2017.- 149 с.
36. Румик І.І. Інвестиційна діяльність в умовах продовольчої та фінансової кризи / І.І. Румик / Науковий вісник Академії муніципального управління. Збірник наукових праць. Серія «Економіка». Випуск 12. – К.: АМУ, 2014. – С. 141-148.

37. Скороход І. П. Інвестування: Методичний посібник з навчальної дисципліни для студентів напряму підготовки 6.030501 «Економічна теорія» // І. П. Скороход. – Одеса: Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, 2014. – 66 с.
38. Сучасні економічні теорії: 2-ге вид. перероб та доп. [Навч. посіб. для самостійної підготовки до курсового та комплексного державного екзамену з економічної теорії] / Н.П. Мацелюх, І.А. Максименко, М.М. Теліщук та ін. - К.: «Центр учбової літератури», 2015. – 224 с.
39. Федоренко В.Г. Шляхи підвищення ефективності інвестицій в Україні / В.Г. Федоренко – К. : Науковий світ, 2013. – 724 с.
40. Фінансовий аналіз. Навчальний посібник / М. Р. Лучко, С. М. Жукевич, А. І. Фаріон – Тернопіль:, ТНЕУ, – 2016 – 304 с.
41. Формування та використання інвестиційних портфелів підприємства: методологія та інструментарій: монографія / Кузьмін О. Є. [та ін.]. – Львів: Центр Європи, 2017. – 189 с.
42. Чемодуров О. М. Проблеми фінансування інноваційної діяльності підприємств / О. М. Чемодуров // Економіка України. – 2013. – № 1 (614). – С. 40–49.
43. Череп А. В. Напрями забезпечення ефективності управління інвестиційною діяльністю в інноваційний розвиток підприємств машинобудування: монографія / Череп А. В., Кушнір С. О. – Запоріжжя: ЗНУ, 2015. – 211 с.
44. Шевчук В. Я. Основи інвестиційної діяльності / В. Я. Шевчук, П. С. Рогожин. – К. : Генеза, 2015. – 384 с.
45. Школьник І.О. Фінансовий аналіз : навчальний посібник. / За заг. ред. Школьник І.О. [І.О. Школьник, І.М. Боярко, О.В. Дейнека та ін.] – К. :«Центр учбової літератури», 2016. – 368 с.
46. Школьник І.О. Фінансовий менеджмент: навчальний посібник / За заг. ред.. І.О. Школьник та В.М. Кремень [І.О. Школьник, В.М. Кремень, С.М. Козьменко та ін.]. К.: «Центр учбової літератури», 2014. – 488с.

47. Шморгун Л. Інвестиційна політика : якою вона є в Україні? / Л. Шморгун // Економіка і менеджмент культури. – 2013. – № 2. – С. 4–9.
48. Якубовський М. М. Структурна перебудова економіки: інвестиційний аспект // Моніторинг інвестиційної діяльності в Україні.- 2017.- № 4.- С. 10-19.
49. Ястремська О.М. Інвестиційна діяльність промислових підприємств: методологічні та методичні засади. / Ястремська О.М. – Х.: ВД «ІНЖЕК», 2013. – 488 с.
50. Blakyta H. Integral assessment of business environment security. /Ganna Blakyta, Olena Matusova, Halyna Lanovska, Victor Adamenko // Problems and Perspectives in Management. ТОВ “Консалтингово-видавнича компанія “Ділові перспективи”. – 2017. – № 4(15). – С. 280-292.

ДОДАТКИ

